

Sosiaalinen kompetenssi joukkueurheilvilla tytöillä

Muodostelmaluistelua ja joukkuevoimistelua harrastavien tyttöjen sosiaalinen kompetenssi
verrattuna normiryhmään

Kasvatustiede, Opettajankoulutuslaitos
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Eveliina Savimäki

Ohjaaja:
Kasvatuspsykologian professori Niina Junttila

21.8.2022
Turku

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede, luokanopettajan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Eveliina Savimäki

Otsikko: Sosiaalinen kompetenssi joukkueurheilvilla tytöillä – Muodostelmaluistelua ja joukkuevoimistelua harrastavien tyttöjen sosiaalinen kompetenssi verrattuna normiryhmään

Ohjaaja: Kasvatuspsykologian professori Niina Junttila

Sivumäärä: 61 sivua

Päivämäärä: 21.8.2022

Joukkueurheilulla on todettu useita positiivisia yhteyksiä yksilön sosiaaliseen kehitykseen (Eime ym. 2013). Sosiaalisesti taitava yksilö käyttäytyy vahvasti prososiaalisesti ja toisaalta mahdollisimman vähän antisosiaalisesti (Junttila ym. 2006; Polvi 2008). Sosiaalinen kompetenssi koostuu prososiaalisuuden ja antisosiaalisuuden kokonaisuuksista. Prososiaalisuus muodostuu yhteistyötaitojen ja empatian osa-alueista ja antisosiaalisuus muodostuu impulsiivisuuden ja häiritsevyyden osa-alueista. (Junttila ym. 2006.) Urheiluseurassa harrastamisella on todettu olevan yhteyttä urheilijoiden vahvaan prososiaaliseen käytökseen (Moeijes ym. 2018). Toisaalta joukkueurheilun kilpailullisuuden kasvaessa saattaa antisosiaalinen käyttäytyminen lisääntyä (Graupensperger ym. 2018). Hyvä sosiaalinen kompetenssi ja sen vahvat prososiaalisuuden osa-alueet auttavat yksilöä suoriutumaan erilaisista sosiaalisista tilanteista (Gullotta 2009). Näitä tilanteita on yhä enenevässä määrin niin koulu- kuin työelämässäkin. Ihmisten välisessä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvitaan esimerkiksi yhteistyötaitoja, jotka ovat osa prososiaalisuutta. Yhteistyötaidot kuuluvatkin niin kutsuttuihin 2000-luvun taitoihin. (Kauppila 2005; Koenig 2011; Pellegrino & Hilton 2012.)

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, eroavatko joukkueurheilua harrastavat tytöt normiryhmän tytöistä sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueiden ja kokonaisuuksien suhteen. Joukkueurheilijoiden osalta selvitettiin, eroavatko joukkueurheilijoiden ikäryhmät toisistaan sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueilla. Lisäksi tarkasteltiin sosiaalisen kompetenssin eri ulottuvuuksien keskinäisiä yhteyksiä sekä koko aineiston osalta että ryhmittäin, eli erikseen joukkueurheilijoiden ja normiryhmän osalta.

Tutkimusaineisto kerättiin erään varsinaissuomalaisen taitoluisteluseuran kolmelta muodostelmaluistelujoukkueelta sekä erään voimisteluseuran yhdeltä joukkuevoimistelujoukkueelta MASK-itsearviointilomaketta käyttäen. Tutkimukseen osallistui 56 joukkueurheilijaa. Vertailuissa käytettävän normiryhmän, eli 97 vastaajan MASK-itsearviointien vastaukset saatiin Sosioemotionaalinen hyvinvointi ja oppiminen yläkouluyhteisössä -tutkimushankkeesta. Tutkimusaineiston analysointiin käytettiin SPSS-ohjelmiston tilastollisia testejä. Tulosten mukaan joukkueurheilijoilla oli enemmän prososiaalisuutta sekä kokonaisuudessaan että sen molemmilla erillisillä osa-alueilla kuin normiryhmällä. Joukkueurheilijoilla oli enemmän impulsiivisuutta kuin normiryhmällä, mutta normiryhmällä oli enemmän häiritsevyyttä kuin joukkueurheilijoilla. Antisosiaalisuuden kokonaisuuden osalta ei löytynyt tilastollisesti merkitseviä eroja ryhmien väliltä. Joukkueurheilijoiden ikäryhmien välillä havaittiin eroja impulsiivisuudessa ja häiritsevyydessä. Sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden välisistä yhteyksistä saatiin tuloksiksi sekä koko aineiston osalta että erikseen molemmilla ryhmillä prososiaalisuuden osa-alueiden korreloivan positiivisesti keskenään ja antisosiaalisuuden osa-alueiden korreloivan positiivisesti keskenään. Myös tilastollisesti merkitseviä negatiivisia korrelaatioita löydettiin sekä koko aineistossa että ryhmittäisissä tarkasteluissa.

Joukkueurheilijoiden prososiaalisuus oli suurempaa kuin normiryhmällä. Tämän tutkimuksen perusteella joukkueurheilu ympäristönä saattaa tukea prososiaalista käyttäytymistä. Huomionarvoista kuitenkin on joukkueurheilijoiden impulsiivisen käyttäytymisen ilmeneminen vahvasta prososiaalisuudesta huolimatta. Jatkossa olisi tärkeää tunnistaa ne joukkueurheilun toimintatavat, jotka kehittävät prososiaalisia taitoja. Näiden toimintatapojen tunnistamisen myötä niitä voitaisiin soveltaa esimerkiksi koululuokissa oppilaiden yhteistyötaitojen kehittämiseen. Toisaalta joukkueurheilun kontekstissa tulisi impulsiivisuuden ilmenemiseen kiinnittää huomiota ja pyrkiä vähentämään sitä mahdollisesti aiheuttavia tekijöitä, kuten kilpailullisuutta (Graupensperger ym. 2018).

Avainsanat: joukkueurheilu, sosiaalinen kompetenssi, prososiaalisuus, antisosiaalisuus, tytöt

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Teoreettinen tausta	9
2.1	Sosiaalinen kompetenssi	10
2.1.1	Prososiaalisuuden kehittyminen ja ilmeneminen käyttäytymisessä	11
2.1.2	Antisosiaalisuus ja sen ilmeneminen käyttäytymisessä	12
2.2	Joukkueurheilun sosiaalinen ulottuvuus sekä sosiaalinen kompetenssi	13
2.2.1	Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot joukkueurheilussa	14
2.2.2	Urheilujoukkueen koheesio ja sosiaalinen vuorovaikutus	15
3	Tutkimusongelmat	17
4	Tutkimusmenetelmä	19
4.1	Tutkimusasetelma	19
4.2	Tutkittavat.....	19
4.3	Mittarit.....	20
4.4	Tutkimuksen toteutus	21
4.5	Aineiston käsittely.....	22
4.6	Summamuuttujat ja niiden luotettavuus.....	24
4.7	Analyyysien valinta.....	26
5	Tulokset	28
5.1	Joukkueurheilijoiden ja normiryhmän yhteistyötaidot, empatia, impulsiivisuus ja häiritsevyys	29
5.2	Joukkueurheilijoiden ja normiryhmän prososiaalisuus ja antisosiaalisuus	30
5.3	Joukkueurheilijoiden sosiaalisen kompetenssin osa-alueet ikäryhmittäin	31
5.4	Sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden väliset yhteydet.....	33
5.5	Yhteenveto tuloksista	36
6	Pohdinta	38
6.1	Tutkimuksen tavoite ja tulokset	38
6.2	Johtopäätökset.....	40
6.3	Luotettavuus.....	43

6.4	Jatkotutkimus	46
	Lähteet	49
	Liitteet	56
	Liite 1. Saatekirje	56
	Liite 2. Tietosuojailmoitus	57
	Liite 3. Kaikki summamuuttajat sekä niitä kuvailevia tietoja erikseen joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä	59
	Liite 4. Sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden summamuuttajien vinoudet ja huipukkuudet ikäryhmittäin joukkueurheilijoilla	61

1 Johdanto

Tässä tutkimuksessa tutkittiin joukkueurheilvien tyttöjen sosiaalista kompetenssia verrattuna laajemmasta otoksesta koostuvaan normiryhmään. Aihe on tärkeä ja ajankohtainen tutkittavaksi, sillä hyvä sosiaalinen kompetenssi ja esimerkiksi hyvät yhteistyötaidot ovat tärkeä osa jokapäiväistä elämää ja painottuvat nykyajan yhteiskunnassa niin työ- kuin kouluelämässä yhä enemmän. Yhteistyötaidot kuuluvatkin niin kutsuttuihin 2000-luvun taitoihin, joita ovat muun muassa myös kommunikoinnin ja kriittisen ajattelun taidot. (Kauppila 2005; Koenig 2011; Pellegrino & Hilton 2012.) Lisäksi hyvällä sosiaalisella kompetenssilla on todettu olevan yhteyttä esimerkiksi koulumenestykseen (Wikman, Mara & Ferrer-Wreder 2022). Tutkimus käsittelee kaikkia sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueita, eli yhteistyötaitoja, empatiakykyä, impulsiivisuutta ja häiritsevyyttä, mutta erityisenä mielenkiinnon kohteena ovat yhteistyötaidot, joiden käsittely joukkueurheilun näkökulmasta korostuu teoriataustassa.

Yhteistyötaidot ovat jatkuvasti avainasemassa ihmisten välisessä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän takia on tärkeää löytää keinoja, joilla kyseiset taidot kehittyvät. Näin voidaan myös paremmin tarjota kehittyville lapsille yhteistyö- ja muita vuorovaikutustaitoja kehittäviä ympäristöjä. Polven (2008) mukaan esimerkiksi liikunta on ympäristö sekä sosiaalinen väline, jonka avulla saatavat tulokset riippuvat siitä, miten sitä hyödynnetään. Toisin sanoen liikunnassa käytettävät joukkuepelit mahdollistavat sosiaalisten taitojen kehittymisen, jos liikuntaan luodaan oikeanlaisia sosiaalisia tilanteita. Kendellen ja Camiré (2019) totesivat urheilussa opittujen taitojen, kuten yhteistyötaitojen siirtyvän myös muille elämänaloille esimerkiksi kouluun, työpaikalle ja henkilökohtaisiin ihmissuhteisiin. Näin ollen urheiluharrastuksella voi olla suuri merkitys nuoren kehittymiselle sekä elämässä menestymiselle. Myös Merrell (1993) totesi sosiaalisen kompetenssin kehittymisen olevan tärkeä tekijä niin lapsuudessa kuin myöhemminkin elämässä menestymisessä.

Tämän tutkimuksen tärkeyttä puoltaa aiemman tutkimuksen vähäisyys joukkueurheilvien tyttöjen sosiaalisesta kompetenssista ja sen eri osa-alueista. Urheilun ja joukkueurheilun yhteyttä on tutkittu moniin sosiaalisiin ulottuvuuksiin liittyen, mutta hyvin vähän keskittyen esimerkiksi yhteistyötaitoihin tai niiden mahdolliseen kehittymiseen urheilun tai erityisesti joukkueurheilun avulla tytöillä. Joukkueurheilulla on havaittu olevan lukuisia hyötyjä yksilön sosiaaliseen sekä psyykkiseen hyvinvointiin ja terveyteen. Tutkimuskatsauksessa Eime, Young, Harvey, Charity ja Payne (2013) listaavat joukkueurheilun hyödyiksi muun muassa

itsetunnon kohoamisen, tyytyväisyyden elämää kohtaan, sosiaalisen hyväksynnän sekä vähemmän masentuneisuuden. Nuorten tavoitteellisella urheilulla on havaittu myös haittoja, kuten loppuun palamista ja ylikuntoa, joiden oireita ovat esimerkiksi itseluottamuksen lasku, masentuneisuus sekä ahdistuneisuus. Näitä ilmenee erityisesti sellaisissa harrastuksissa, joiden harrastaminen perinteisesti aloitetaan suurilla harjoitusmäärillä jo nuorena, kuten voimistelu, taitoluistelu ja uinti. (DiFiori ym. 2014.) Urheilun kontekstissa tehdyistä sosiaaliseen kompetenssiin liittyvistä tutkimuksista monet painottuvat miespuolisiin joukkueurheilijoihin. Tämä havainto tehtiin lähdekirjallisuutta tutkittaessa. Näin ollen tässä tutkimuksessa saadaan tietoa sosiaalisesta kompetenssista joukkueurheilijoiden näkökulmasta.

Urheilun saralla toimivat tutkijat ovat todenneet urheilun vaikuttavan nuorten kehitykseen monin eri tavoin ja ilmaisseet tarpeen tutkimukselle koskien nuorten kehittymistä urheilun ja liikunnan avulla (Gould & Carson 2008; Polvi 2008). Esimerkiksi Nascimento-Junior ja kumppanit (2022) totesivat, että urheilun avulla kehittyviä tärkeitä taitoja, kuten sosiaalisia taitoja on tutkittu liian vähän nuorilla urheilijoilla. Myös Moeijes, van Busschbach, Bosscher ja Twisk (2018) ovat ilmaisseet tarpeen urheiluharrastamisen tutkimukselle erilaisista näkökannoista, kuten urheiluharrastuksen ja prososiaalisen käytöksen yhteydestä.

Koulukontekstissa liikunnan ja yhteistyötaitojen yhteyttä on tutkittu usein painottuen yhteistoiminnalliseen oppimiseen. Polvi ja Telma (2000) tutkivat liikuntatunnilla yhdessä työskentelyn merkityksiä ja totesivat oppilaiden välisen yhteistyön ja auttamisen lisääntyvän sekä sosiaalisten taitojen kehittyvän, kun käytettiin yhteistoiminnallista oppimistapaa, jossa vastavuoroisuus ja yhteistyö ovat avainasemassa. Myös Fernandez-Rio ja Casey (2021) tutkivat liikuntakasvatuksessa käytettävän yhteistoiminnallisen oppimisen yhteyttä yhteistyötaitoihin ja muihin sosiaalisiin taitoihin. Tutkimuksessa löydettiin tilastollisesti merkitsevä yhteys yhteistyötaitojen kehittymisen sekä liikuntakasvatuksessa käytettävän yhteistoiminnallisen oppimistavan välillä. Yhteistyötaitojen lisäksi yhteistoiminnallisen liikuntakasvatuksen myötä kehittyivät muun muassa vuorovaikutustaidot. Bessa, Hastie, Araújo ja Mesquita (2019) totesivat tutkimuskatsauksessaan liikuntakasvatukseen osallistumisen edistävän esimerkiksi yhteistyötaitoja ja sääntöjen mukaan toimimista.

Vuorovaikutukselliset olosuhteet ovat avainasemassa prososiaalisten taitojen, kuten yhteistyötaitojen oppimiselle (Polvi 2008). Vuorovaikutuksella ja toimivalla yhteistyöllä on keskeinen rooli ilmapiirin luomisessa. Niin joukkueessa kuin koululuokassakin voidaan

ajatella olevan niin sanottu kaksoistavoite. Tavoitteena on oppia uutta ja suoriutua koulutehtävistä hyvin, mutta myöskin viihtyä ryhmässä ja tuntee olonsa turvalliseksi siinä. (Ahokas, Ferchen, Hankonen, Lautso & Pyysiäinen 2012; Hämäläinen, Danskanen & Tuunanen 2015; Lintunen, Salmi & Rovio 2009; Matikka, Roos-Salmi, Arajärvi, Nuoramo & Aaltonen 2020.) Kun kouluun on mukava tulla, koulunkäyntikin sujuu paremmin (Konu & Rimpelä 2002). Kokkonen, Gråstén, Quay ja Kokkonen (2020) selvittivät koulukontekstissa tehdyssä tutkimuksessaan motivaatioilmapiirin yhteyttä sosiaaliseen kompetenssiin koululiikunnassa. Sosiaalisen kompetenssin prososiaalisuuden osa-alueet olivat yhteydessä motivaatioilmapiiriin, jossa pääasia oli yrittää parhaansa. Toisin sanoen, jos vastaaja oli sitä mieltä, että parhaansa yrittäminen on liikuntatunnilla tärkeintä, ilmeni hänellä enemmän prososiaalista käytöstä. Toisaalta motivaatioilmapiiri, jossa korostui oman menestyksen tärkeys ylitse muiden, oli yhteydessä antisosiaalisuuden osa-alueisiin. Tällöin oma menestyminen oli tärkeää, mikä ilmeni antisosiaalisena käytöksenä toisia kohtaan.

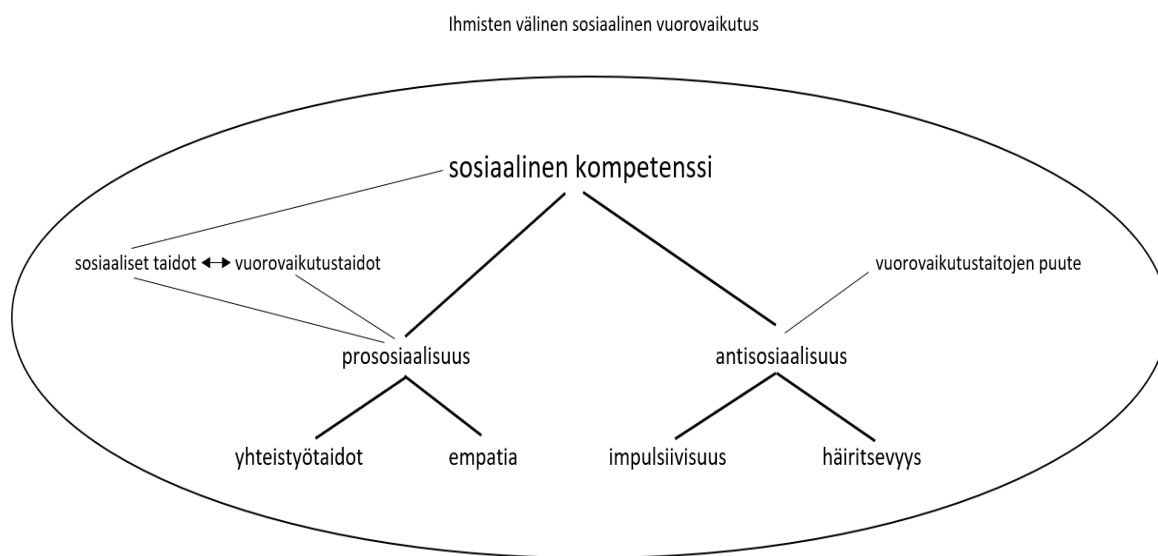
Hyvin toimivassa ryhmässä on positiivinen yhteishenki ja töitä tehdään yhteisiä tavoitteita kohti (Hämäläinen ym. 2015). Ryhmäksi kutsutaan joukkoa, jolla on yleensä yhdistäviä tekijöitä, kuten samansuuntaisia tavoitteita. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi koululuokka, työyhteisö, urheilujoukkue tai muu vastaava ihmisistä koostuva joukko. (Carron, & Eys 2012; Lintunen ym. 2009; Matikka ym. 2020.) Yhdessä tekemisen tahtotila olisi tärkeää saada jokaiseen koululuokkaan. Yhteistyötaitojen harjoittelu ja ryhmädynamiikan kehittäminen ovatkin tärkeitä myös kouluviihtyvyyden edistämässä ja luokan ryhmähengen parantamisessa (Manzano-Sánchez, Gómez-Mármol, Valero-Valenzuela & Jiménez-Parra 2021). Tällaisessa hyvin toimivassa ryhmässä on vetovoimaa ja ryhmään on aina mukava palata (Lintunen ym. 2009). Koulun ilmapiirin kehittymisen myötä prososiaalinen käyttäytyminen kasvaa ja antisosiaalinen käyttäytyminen vähenee (Manzano-Sánchez ym. 2021). Näin ollen olisi tärkeää löytää keinoja ryhmien vuorovaikutuksellisten olosuhteiden kehittämiseen niin, että jokaisella ryhmän jäsenellä olisi hyvä ja turvallinen olo.

Aihe on tärkeä kasvatustieteellisestä näkökulmasta ja opettajan työn sekä sen kehittämisen kannalta muun muassa edellä esitellyistä syistä. Voitaisiinko joitain joukkueurheilun tai liikuntatuntien toimintatapoja liittyen yhteistyöhön ja ryhmän sosiaaliseen ulottuvuuteen soveltaa tai siirtää koululuokassa tapahtuvaan opetukseen, jotta esimerkiksi yhteistyötaitoja tulisi harjoiteltua enemmän? Lane, Pierson ja Givner (2004) esittivät alakoulu- ja yläkouluopettajien nimenneen oppilaiden yhteistyötaidot tärkeimmäksi taidoksi luokassa menestymiseen. Lisäksi yhteistyötaidot ovat työelämässä arvostettuja taitoja (O'Neil 1992).

Koska koulun tarkoituksena on valmistaa oppilaita työelämään, tulisi yhteistyötaitoja kehittäviä tekijöitä ja ympäristöjä pyrkiä etsimään aktiivisesti ja soveltaa niitä koulukontekstiin. Koulu on tärkeä paikka sosiaalisten taitojen oppimiselle (Arnold & Lindner-Müller 2012), sillä kaikilla ei välttämättä ole mahdollisuutta harrastuksiin, joissa sosiaalisia taitoja tulee harjoiteltua (Bruner ym. 2017; Carron, & Eys 2012; Findlay & Coplan 2008; Graupensperger, Jensen & Evans 2018; Hämäläinen ym. 2015) vielä koulupäivän jälkeenkin.

2 Teoreettinen tausta

Tämän tutkimuksen pääkäsitteitä ovat sosiaalinen kompetenssi ja siihen kuuluvat prososiaalisuuden ja antisosiaalisuuden kokonaisuudet. Prososiaalisuuden osa-alueista yhteistyötaidot ovat tässä tutkimuksessa erityisenä mielenkiinnon kohteena. Tämä näkyy teoriataustassa yhteistyötaitoihin ja joukkueurheiluun painottavalla näkökulmalla. Empatia kuuluu myös pääkäsitteisiin ja on toinen prososiaalisuuden osa-alueista. Antisosiaalisuuden osa-alueita ovat impulsiivisuus ja häiritsevyys, jotka myös kuuluvat pääkäsitteistöön. Sosiaaliseen kompetenssiin ja sen käsitteeseen liittyy läheisesti usein myös monia muita käsitteitä, kuten sosiaaliset taidot ja sosiaalinen vuorovaikutus (Semrud-Clikeman 2007). Sosiaalinen vuorovaikutus, sosiaaliset taidot sekä vuorovaikutustaidot ja niiden puute ovat käsitteitä, jotka ilmenevät tämän tutkimuksen teoriataustassa pääkäsitteiden yhteydessä. Tämän tutkimuksen kannalta oleelliset käsitteet sekä niihin liittyvät teoriataustan keskeiset käsitteet on esitelty kuviossa 1.

Kuvio 1. Tutkimuksen pääkäsitteet sekä niihin teoriataustassa liittyvät keskeisimmät käsitteet.

Teoriataustassa perehdytään aiheeseen liittyviin aiempiin tutkimuksiin sekä avataan tutkimuksen pääkäsitteitä ja niihin liittyviä lähdekirjallisuudessa ilmeneviä käsitteitä. Teoriataustassa kiinnitetään huomiota erityisesti tutkimuksiin, jotka on toteutettu urheilun tai joukkueurheilun kontekstissa ja joissa on tutkittu yhteistyötaitoja erilaisista näkökulmista. Vaikka teoriataustassa perehdytäänkin enemmän yhteistyötaitojen osa-alueeseen, käsittelee tutkimus ja sen tulokset sosiaalisen kompetenssin kaikkia eri osa-alueita. Tässä tutkimuksessa

tutkittiin itsearvioitua sosiaalista kompetenssia, joka saattaa olla erilaista kuin toisen arvioima sosiaalinen kompetenssi (Junttila ym. 2012).

2.1 Sosiaalinen kompetenssi

Sosiaalisen kompetenssin käsitteeseen liittyy läheisesti myös sosiaalisten taitojen käsite (Semrud-Clikeman 2007). Sosiaaliset taidot ovat taitoja, joita tarvitaan sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa toimimiseen. Näitä taitoja opitaan harjoittelun, kokemuksen sekä kasvatuksen avulla. (Keltikangas-Järvinen 2010.) Sosiaaliset taidot ja vuorovaikutustaidot koostuvat osittain samoista taidoista ja käsitteinä niitä käytetään usein rinnakkain. Sosiaalisia taitoja sekä vuorovaikutustaitoja ovat esimerkiksi yhteistyötaidot sekä empatiataidot. (Kauppila 2005.) Hyvät sosiaaliset taidot ovat olennainen osa yksilön yhteisöissä pärjäämiselle. Yksilö, jolla on hyvä sosiaalinen kompetenssi, käyttäytyy yhteistyötaitoisesti, ystävällisesti, ilmaisee tunteensa sanallisesti ja pystyy hillitsemään itsensä. (Gullotta 2009.) Puolestaan heikon sosiaalisen kompetenssin on todettu ennustavan esimerkiksi yksinäisyyttä sekä muita sosiaalisia haasteita (Junttila, Vauras, Niemi & Laakkonen 2012).

Findlayn ja Coplanin (2008) tutkimuksessa yhteistyötaidot määriteltiin yhdeksi sosiaalisten taitojen osa-alueeksi. Myös Lintunen ja kumppanit (2009) määrittivät yhteistyötaidot yhdeksi sosiaalisten taitojen osa-alueeksi. Kaukiainen, Junttila, Kinnunen ja Vauras (2005) esittävät myös yhteistyötaidot kuulumaan sosiaalisiin taitoihin. Lisäksi heidän mukaansa myös empatiakyvyt kuuluvat osaksi sosiaalisia taitoja.

Tässä tutkimuksessa sosiaalinen kompetenssi jaotellaan Kaukiaisien ja kumppaneiden (2005, 14 – 15) mukaan. Toisin sanoen he jaottelivat yksilön sosiaalisen kompetenssin, eli sosiaalisen kyvykkyyden ja pätevyyden, koostumaan prososiaalisuudesta, johon sisältyvät yhteistyötaidot ja empatia sekä antisosiaalisuudesta, johon sisältyvät häiritsevyys ja impulsiivisuus. Junttila, Voeten, Kaukiainen ja Vauras (2006) sekä Polvi (2008) totesivat prososiaalisen käyttäytymisen olevan positiivista, sosiaalisesti toivottavaa käytöstä, kuten auttamista ja jakamista. He totesivat lapsen olevan sosiaalisesti taitava, jos hän käyttäytyy vahvasti prososiaalisen käytöksen suuntaisesti ja mahdollisimman vähän antisosiaalisesti. Prososiaalinen ja antisosiaalinen käytös pohjautuvat osittain perimästämme, mutta niin ympäristötekijät kuin tilannekohtaisuuskin säätelevät käyttäytymistämme ja sosialisatio muovaa sitä kohti pysyvämpää persoonallisuutta (Ahokas ym. 2012).

Sosiaalisessa kompetenssissa on havaittu sukupuolten välillä eroavaisuuksia. Tutkimusten mukaan urheilun harrastaminen urheiluseurassa oli yhteydessä parempaan prososiaaliseen käytökseen erityisesti tytöillä (Moeijes ym. 2018). Koululiikunnan kontekstissa havaittiin tytöillä enemmän prososiaalista käytöstä ja pojilla enemmän antisosiaalista käytöstä (Latorre-Román, Bueno-Cruz, Martínez-Redondo & Salas-Sánchez 2020). Junttila ja kumppanit (2006) raportoivat koulukontekstissa tehdyissä tutkimuksissa tytöillä keskimääräistä parempaa prososiaalista käytöstä ja vähemmän antisosiaalista käytöstä kuin pojilla. Samoihin tuloksiin tyttöjen ja poikien prososiaalisuuden ja antisosiaalisuuden erojen osalta päätyivät myös Manzano-Sánchez ja kumppanit (2021). Myös Tieskens, Buil, Koot, Krabbendam ja van Lier (2018) raportoivat pojilla tyttöjä enemmän antisosiaalisuutta sekä siihen liittyvää riskien ottamista.

2.1.1 Prososiaalisuuden kehittyminen ja ilmeneminen käyttäytymisessä

Sosiaalinen vuorovaikutus on ihmisten välistä toimintaa erilaisissa ympäristöissä. Näissä tilanteissa ilmenevät sosiaaliset ärsykkeet kehittävät ja kasvattavat yksilöä ihmisyhteisön jäseneksi. Sosiaaliin taitoihin ja sen myötä prososiaalisuuteen kuuluvat yhteistyötaidot sekä empatiakyky kehittyvät erityisesti sosiaalisissa vertaistilanteissa, kuten päiväkodissa, esikoulussa sekä peruskoulussa. (Kauppila 2005; Polvi 2008.) Lasten ja nuorten ystävyysuhteet ovatkin hyviä sosiaalisten taitojen harjoitteluympäristöjä (Kaukiainen ym. 2005). Lisäksi prososiaalisen käyttäytymisen myötä kehittyvät yhteistyötaidot antavat mahdollisuuksia taas uusien ystävyysuhteiden kehkeytymiselle (Polvi 2008). Prososiaalisuuden osa-alueina yhteistyötaidot ja empatiakyvyt ovat usein positiivisessa yhteydessä toisiinsa, kuten Junttilan ja kumppaneiden (2012) tutkimuksessa.

Sosiaalisten taitojen oppiminen mahdollistaa ystävyysuhteiden muodostumisen lisäksi muun muassa persoonallisuuden kehittymisen sekä auttaa ryhmiä luomaan tiivistä yhteishenkeä ja myönteisiä asenteita (Kauppila 2005). Myös urheilu- ja harrasteryhmät ovat hyviä mahdollisuuksia harjoitella ja oppia yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja (Arnold & Lindner-Müller 2012; Findlay & Coplan 2008; Polvi 2008) ja yleensä urheilujoukkueissa kehittyvät sen jäsenten välisiä ystävyysuhteita (Carron & Eys 2012). Urheilujoukkueissa usein rakentuukin omanlaisensa kulttuuri, joka luo yhteenkuuluvuutta ja sen myötä lisää vuorovaikutusta (Lintunen ym. 2009).

Yhteistyötaitoja voidaan kehittää tavoitteellisen prososiaalisen kasvatuksen myötä. Tällöin tavoitteena on opettaa yhteistyön tekemistä sekä taitoa ymmärtää oman käytöksen seurauksia,

jotka kohdistuvat toisiin yksilöihin. Yhteistyötaitoja voidaan harjoitella esimerkiksi yhteistoiminnan, havainnoinnin sekä sosiaalisen vertailun avulla. (Polvi 2008.) Bedard, Hanna ja Cairney (2020) sekä Semrud-Clikeman (2007) toteavat sosiaalisen kompetenssin kehittyvän ajan myötä. Näin ollen myös lapsen prososiaalinen käyttäytyminen kehittyy ajan ja iän myötä. Kun tunne pätevydestä eli kompetenssista kasvaa, myös prososiaalisen käyttäytymisen todennäköisyys suurenee. (Polvi 2008.)

Yhteistyötaitoinen yksilö toimii aktiivisesti sosiaalisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja esimerkiksi auttaa toisia. Empatia on toinen prososiaalisuuden osa-alueista ja se eroaa yhteistyötaidoista siten, ettei se niinkään ole taito, vaan enemmänkin kyky tunnistaa omia sekä muiden tunteita ja näyttää positiivisia tunteita toisille. (Junttila ym. 2006.) Empatia on kykyä asettua toisen yksilön asemaan (Hoffman 2000; Polvi 2008). Lisäksi empatia ehkäisee impulsiivista ja aggressiivista käytöstä sekä edistää prososiaalista käyttäytymistä (Ahokas ym. 2012). Myös empatia on aktiivista suuntautumista sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Yksilöllä voi kuitenkin olla hyvät yhteistyötaidot, vaikka hän ei olisikaan empaattisesti kyvykäs. (Junttila ym. 2006.)

Empatiakyvyt kehittyvät iän ja kokemusten myötä. Myös empatiakykyjen kehittyminen tapahtuu esimerkiksi erilaisissa sosiaalisissa vertaistilanteissa sekä lapsen ja vanhemman välisessä vuorovaikutuksessa. Empatian kehittymiseen vaikuttavat useat tekijät, kuten kognitiiviset kyvyt sekä lapsuudessa vanhemman ja lapsen välisessä suhteessa saatu huomio ja turvallisuus. (Demetriou 2018.)

2.1.2 Antisosiaalisuus ja sen ilmeneminen käyttäytymisessä

Vuorovaikutustaitojen puute voi aiheuttaa impulsiivista tai häiritsevää käytöstä. Nämä saattavat ilmetä esimerkiksi sopeutumisongelmina. (Kauppila 2005.) Tällöin sosiaalisen käyttäytymisen muoto ilmenee negatiivisena käyttäytymisenä (Merrell 1993; Polvi 2008). Antisosiaalinen käyttäytyminen voi olla joko tahallista tai tahatonta (Junttila 2010). Esimerkiksi impulsiivisen yksilön käyttäytyminen on arvaamatonta, mikä helposti saa muut varautuneiksi ja torjuviksi tätä henkilöä kohtaan (Kaukiainen ym. 2005). Antisosiaalinen käyttäytyminen on vähäistä sosiaalisesti kyvykkäällä yksilöllä (Junttila ym. 2006). Impulsiivisuus ja häiritsevyys ovat antisosiaalisuuden osa-alueita ja näin ollen ne ovat usein positiivisessa yhteydessä toisiinsa, kuten Junttilan ja kumppaneiden (2012) tutkimuksessa.

Häiritsevyys taas ilmenee esimerkiksi emootioiden säätelyn ongelmina tai aggressiivisena käytöksenä (Kaukiainen ym. 2005). Yksilön aggressiivisuuteen ovat yhteydessä yksilölliset tekijät, kuten impulsiivisuus, psykiatriset sairaudet tai perhetekijät (Ahokas ym. 2012). Perhetekijöiden lisäksi yksilön antisosiaalinen käyttäytyminen voi johtua esimerkiksi neuropsykologiseen kehitykseen liittyvistä haasteista (Odgers ym. 2008). Ympäristötekijät, kuten asuinalue tai koulu voivat myös vaikuttaa yksilön antisosiaalisuuden ilmenemiseen. Odgers ja kumppanit (2012) totesivat köyhillä asuinalueilla asuvien lasten käyttäytyvän enemmän antisosiaalisesti kuin varakkaampien asuinalueiden lapset. Myös biologisilla tekijöillä on havaittu yhteyttä antisosiaalisuuden ilmenemiseen. Murrosiän ja sen myötä tapahtuvien biologisten muutosten, kuten hormonitoiminnan, on todettu olevan yhteydessä antisosiaalisuuden ilmenemiseen. (Susman ym. 2007.)

Antisosiaalisuutta voi ilmetä urheilun kontekstissa erityisesti kilpaurheilun parissa. Kilpaurheilun tason noustessa myös urheilijoiden antisosiaalinen käyttäytyminen saattaa lisääntyä. Koska kilpaurheilun tason noustessa yleensä myös urheilijoiden ikä nousee, lisääntyy antisosiaalisuus iän ja tason noustessa. Antisosiaalisuuden ilmenemisessä urheilun kontekstissa on havaittu eroja sukupuolten välillä. Naispuolisilla urheilijoilla esiintyy yleisesti vähemmän antisosiaalisuutta kuin miespuolisilla. (Graupensperger ym. 2018.)

2.2 Joukkueurheilun sosiaalinen ulottuvuus sekä sosiaalinen kompetenssi

Joukkueurheilussa yhdistyy urheilu ja yhteistyön tekeminen ryhmässä. Joukkueesta tai ryhmästä voidaan puhua, kun siihen kuuluu vähintään kaksi jäsentä, joilla on yleensä muun muassa yhteiset tavoitteet, joita kohti he tekevät yhteistyötä (Carron & Eys 2012; Lintunen ym. 2009; Matikka ym. 2020; Moeijes ym. 2018). Joukkueurheilulle ominaista on sen sosiaalinen luonne (Eime ym. 2013; Graupensperger ym. 2018; Paldi ym. 2021). Toinen joukkueurheilulle tyypillinen piirre on eräänlainen joukkueen sisäinen kilpailu. Toisin sanoen joukkueurheilijat kilpailevat keskenään peli- tai kisapaikasta samalla kuitenkin tehden tiivistä yhteistyötä joukkueen menestyksen eteen. (Landkammer, Winter, Thiel & Sassenberg 2019.) Yhteistyö ja yhteistoiminnallisuus siis edistävät ryhmässä toimimista ja oppimista, mutta toisaalta keskenään kilpailu menestyksestä voi heikentää sitä. Tällaista voi esiintyä myös koulukontekstissa, jossa ryhmässä oppimiseen tarvitaan jokaisen panos, mutta kilpailu arvosanoista voi heikentää yhteistyötä. (Ahokas ym. 2012.)

Bedard ja kumppanit (2020) tutkivat pitkäaikaistutkimuksessaan urheilun harrastamisen yhteyttä sosiaaliseen kompetenssiin. Urheilun harrastamisen todettiin olevan yhteydessä

parempaan itsearvioituun sosiaaliseen kompetenssiin. Lisäksi tutkimuksessa todettiin, että sosiaalisen kompetenssin määrä kasvoi urheilemisen määrän lisäksi myös ajan myötä. Toisin sanoen, mitä enemmän ja mitä pidempään urheilua harrasti, sen parempi sosiaalinen kompetenssi oli. Myös Su, Wu ja Su (2018) totesivat urheilun harrastamisen olevan yhteydessä hyvään sosiaaliseen kompetenssiin sekä yleiseen hyvinvointiin.

Moeijes ja kumppanit (2018) totesivat urheilun harrastamisen urheiluseurassa olevan yhteydessä parempaan prososiaaliseen käytökseen erityisesti tytöillä. Prososiaalista sekä antisosiaalista käytöstä poikien joukkueurheilun kontekstissa tutkittiin Nascimento-Juniorin ja kumppaneiden (2022) poikkileikkaustutkimuksessa. Tutkimuksessa selvitettiin urheilun avulla kehittyneiden taitojen, kuten yhteistyötaitojen ja emotionaalisten taitojen ilmenemistä sekä omia joukkuelaisia että vastustajia kohtaan. Tulokset osoittivat kyseisen urheilulajin joukkueurheilijoiden käyttäytyvän prososiaalisesti sekä lajin kehittävän elämässä tärkeitä sosiaalisia taitoja, kuten yhteistyötaitoja ja emotionaalisia taitoja.

Allen, Greenlees ja Jones (2011) tutkivat joukkueurheilijoiden sekä yksilöurheilijoiden eroja ja pohtivat joukkueurheilun yhteyttä yhteistyötaitojen kehitykseen. He totesivat joukkueurheilijoiden olevan enemmän ekstroverteja kuin yksilöurheilijoiden. He pohtivat, selittäisikö tämän eron se, että joukkuelajeihin lähtökohtaisesti osallistuvat ekstrovertit yksilöt, vai kehittääkö joukkueurheilu ja siinä tarvittavat yhteistyötaidot ja kommunikointi yksilön näitä ominaisuuksia sekä käyttäytymistä ekstrovertiltä vaikuttavaan suuntaan.

2.2.1 Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot joukkueurheilussa

Joukkueurheilun harrastajilla on mahdollisuuksia sosiaaliseen vuorovaikutukseen runsaasti harjoitusten aikana ja näin yksilön vuorovaikutustaidot ja sosiaalisen käyttäytymisen mallit kehittyvät (Bruner ym. 2017; Carron, & Eys 2012; Findlay & Coplan 2008; Graupensperger ym. 2018; Hämäläinen ym. 2015). Joukkueurheilijat toimivat yhteistoiminnallisessa vuorovaikutuksessa kannustaen toisiaan (Ahokas ym. 2012). Liikuntaharrastuksissa opitaan muun muassa yhteistyötaitoja ja sääntöjen noudattamista (Kantomaa, Tammelin, Ebeling & Taanila 2010). Urheiluharrastuksen kautta kehittyneet taidot, kuten stressin hallinta, kommunikaatiotaidot ja kyky työskennellä toisten kanssa yhteistyössä kantavat todennäköisesti läpi koko yksilön elämän (Rober 2013).

Findlay ja Coplan (2008) eivät löytäneet tutkimuksessaan tilastollisesti merkitsevää tulosta yhteistyötaitojen ja urheilun harrastamisen yhteydestä. Sen sijaan urheilun harrastamisella oli

yhteistyötaitoihin positiivinen yhteys nuorilla, jotka olivat ujoja tai aggressiivisia verrattuna saman käyttäytymisryhmän urheilua harrastamattomiin. Myös Polven (2008) mukaan liikuntaa on käytetty onnistuneesti epäsosiaalisten nuorten sosiaalisuuden kehittämisessä.

Yhteistyötaidot liittyvät oleellisesti sosiaalisessa vuorovaikutuksessa aktiivisesti toimimiseen. Yhteistyötaitoinen yksilö on reagoinnin lisäksi myös itse aktiivinen toimija. (Kaukiainen ym. 2005.) Jotta vuorovaikutustaidot lähtevät kehittymään, tulee ryhmässä vallita turvallisuuden ja arvostuksen ilmapiiri. Tällöin jokainen saa olla oma itsensä sekä kokea olevansa arvostettu. (Hämäläinen ym. 2015; Polvi 2008.) Tämä arvostuksen ja hyväksynnän tunne tarvitaan, jotta ryhmän jäsen ylipäättään viihtyy ja haluaa antaa oman panoksensa yhteistyöhön (Matikka ym. 2020).

McHalen ja kumppaneiden (2005) tutkimuksessa havaittiin joukkueurheilua harrastaneiden nuorten olevan sosiaalisesti kyvykkäämpiä, vähemmän ujoja ja syrjään vetäytyviä kuin vertaisensa, jotka eivät harrastaneet joukkueurheilua. Urheilijat tunsivat olonsa hyväksytyksi joukkueessaan, minkä myötä he oppivat taitoja sekä uskaltavat ilmaista itseään sosiaalisesti. Joukkueurheilun harrastaminen tukee myös muun muassa minäpystyvyyttä sekä positiivista itsetunnon kehittymistä erityisesti tytöillä (Pedersen & Seidman 2004), jotka puolestaan tukevat kyvykkyyttä toimia sosiaalisissa tilanteissa (McHale ym. 2005).

2.2.2 Urheilujoukkueen koheesio ja sosiaalinen vuorovaikutus

Joukkueen koheesiossa tapahtuvat muutokset saattavat olla yhteydessä joukkueen sisällä ilmenevään prososiaaliseen ja antisosiaaliseen käytökseen (Bruner, Boardley & Côté 2014). Carron ja Eys (2012) tutkivat yhteistyötä vaativia joukkueurheilulajeja ja totesivat, että yhteistyötä vaativissa lajeissa ryhmän yhtenäisyyden ja suorituksen välinen yhteys oli positiivinen. Sosiaalinen koheesio kuvaa ryhmän jäsenten yhtenäisyyttä sekä ryhmän sosiaalisten suhteiden välistä voimaa (Ahokas ym. 2012; Carron & Eys 2012). Myös Callow, Smith, Hardy, Arthur ja Hardy (2009) totesivat tutkimuksessaan yhteistyön ja koheesio-olevan yhteydessä toisiinsa. Joukkueissa, joissa korostettiin yhteistyötä, oli merkittävästi suurempi koheesio. Hyvä koheesio edesauttaa urheilujoukkueen jäsenten välistä yhteistyötä ja sen myötä parantaa suoritusta. Sosiaalinen koheesio kehittyy yleisesti ryhmän suorittaessa yhteisiä tehtäviä sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kommunikaation tuloksena. (Carron & Eys 2012.)

Vuorovaikutustaitojen käyttäminen sekä yhteenkuuluvuus ja ryhmähenki lisääntyvät suhteessa toisiinsa. Sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta yhteenkuuluvuus lisääntyy ja yhteenkuuluvuuden kautta vuorovaikutus lisääntyy entisestään, kun ystävyysuhteita muodostuu. Kun ryhmän jäsenet pitävät toisistaan, he pyrkivät lisäämään keskinäistä vuorovaikutusta. Tämä lisääntynyt sosiaalinen vuorovaikutus puolestaan selkeyttää ja voimistaa tunteita. (Lintunen ym. 2009; Matikka ym. 2020.)

3 Tutkimusongelmat

Sosiaalinen kompetenssi ja sosiaaliset taidot ovat osa jokapäiväistä elämää ja ihmisten välistä sosiaalista vuorovaikutusta. Nämä taidot ja kyvyt painottuvat nykyajan yhteiskunnassa niin työ- kuin kouluelämässä yhä enemmän. (Kauppila 2005; Koenig 2011; Pellegrino & Hilton 2012.) Aiemmissä tutkimuksissa todettiin muun muassa urheiluseurassa harrastamisen olevan yhteydessä prososiaaliseen käyttäytymiseen (Moeijes ym. 2018). Lisäksi urheilulla on todettu olevan lukuisia positiivisia yhteyksiä yksilön sosiaalisiin taitoihin (Eime ym. 2013). Toisaalta joukkueurheilulla ja sen kilpailullisuudella todettiin olevan yhteyttä joukkueurheilijoiden impulsiiviseen käyttäytymiseen (Graupensperger ym. 2018). On tärkeää saada lisää tietoa erilaisissa ympäristöissä toimivien yksilöiden sosiaalisesta kompetenssista ja sen eri osa-alueista, sillä prososiaalisuuden osa-alueiden edistäminen on avainasemassa kohti hyviä sosiaalisia taitoja. Tämän tutkimuksen kohteena olivat erityisesti joukkueurheilua harrastavat tytöt ja heidän sosiaalinen kompetenssinsa verrattuna normiryhmään. Tietoa joukkueurheilijoiden ja normiryhmän eroista sosiaalisen kompetenssin suhteen voitaisiin hyödyntää niin koulun kuin urheilun konteksteissa prososiaalisuuden edistämiseksi ja toisaalta antisosiaalisen käytöksen vähentämiseksi. Tieto erityisesti prososiaalisuutta kehittävästä ympäristöistä ja tekijöistä voisi sovellettuna auttaa sosiaalisen kompetenssin ja prososiaalisten taitojen kehittämistyössä esimerkiksi koululuokissa.

Päätutkimusongelmana oli selvittää joukkueurheilijoiden ja normiryhmän yhteistyötaitoja, empatiakykyä, impulsiivisuutta sekä häiritsevyyttä. Lisäksi tutkittiin, onko ryhmien välillä eroa näissä sosiaalisen kompetenssin osa-alueissa. Yksittäisten sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden tutkimisen lisäksi tutkittiin prososiaalisuutta sekä antisosiaalisuutta kokonaisuuksina. Prososiaalisuus koostui yhteistyötaidoista sekä empatiasta ja antisosiaalisuus koostui impulsiivisuudesta sekä häiritsevyydestä. Myös prososiaalisuuden ja antisosiaalisuuden kokonaisuuksien osalta tutkittiin, löytyykö niissä ryhmien välisiä eroja.

Tutkimuksessa selvitettiin myös joukkueurheilijoiden eri ikäryhmien välisiä eroja sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueilla. Näin pyrittiin saamaan lisää tietoa joukkueurheilijoiden sosiaalisen kompetenssin osa-alueista ja niiden mahdollisista eroista tai yhtäläisyyksistä eri ikäisillä joukkueurheilijoilla. Lisäksi tutkittiin sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueiden välisiä yhteyksiä sekä koko aineiston osalta että erikseen joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä. Tässä tutkimuksessa vastattiin seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

Tutkimuskysymykset:

Millaiset yhteistyötaidot, empatia, impulsiivisuus ja häiritsevyys joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä on ja eroavatko ne ryhmien välillä? Eroavatko edellä mainittujen yhteistyötaitojen sekä empatian muodostama prososiaalisuus ja impulsiivisuuden sekä häiritsevyyden muodostama antisosiaalisuus joukkueurheilijoiden ja normiryhmän kesken toisistaan?

Eroavatko joukkueurheilijoiden eri ikäryhmät toisistaan yhteistyötaitojen, empatian, impulsiivisuuden ja häiritsevyyden osalta?

Millaisia yhteyksiä sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueilla on toisiinsa koko aineistossa sekä ryhmittäisissä tarkasteluissa erikseen joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä?

4 Tutkimusmenetelmä

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen toteutuksen ja toistettavuuden kannalta oleelliset asiat ja kuvataan muun muassa tutkittavia tarkemmin. Lisäksi kerrotaan aineiston käsittelystä sekä sopivien tilastollisten analyysien valinnasta tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi.

4.1 Tutkimusasetelma

Tutkimus toteutettiin yksittäisenä poikkileikkaustutkimuksena ja tutkimusaineisto kerättiin joukkueurheilua harrastavilta tytöiltä sosiaalista kompetenssia, eli prososiaalisuutta ja antisosiaalisuutta mittaavalla MASK-itsearviointilla. Joukkueurheilijoiden vastauksia verrattiin vastaavilla väittämillä saatuihin Sosioemotionaalinen hyvinvointi ja oppiminen yläkouluyhteisössä -hankkeen ensimmäisen kohortin naispuolisten vastaajien vastauksiin. Näistä vastaajista muodostui tutkimuksen normiryhmä. Lisäksi tutkimuksessa verrattiin sosiaalisen kompetenssin osa-alueita joukkueurheilijoiden eri ikäryhmien kesken. Sosiaalisen kompetenssin osa-alueista tutkittiin myös niiden keskinäisiä yhteyksiä.

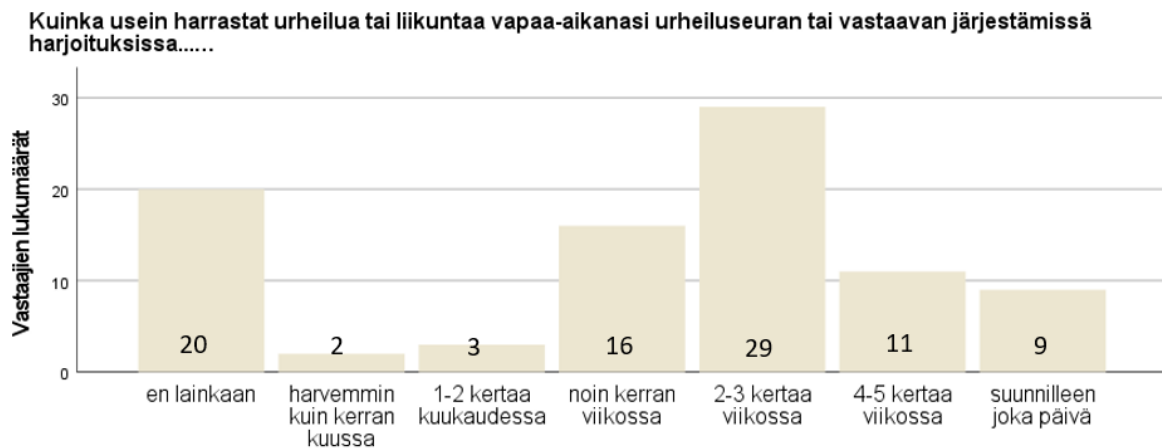
Tutkimuksen aineiston käsittely ja tutkimuskysymyksiin vastaaminen toteutettiin kvantitatiivisin menetelmin. MASK-itsearviointeilla kerätty aineisto ja vertailuaineisto olivat luonteeltaan määrälliseen tutkimukseen soveltuvia.

4.2 Tutkittavat

Tutkimuksen joukkueurheilijat valittiin mukavuusotannalla, eli tutkittavat urheilujoukkueet valittiin käytännön syistä (Cohen, Manion & Morrison 2018). Tällainen käytännön syy oli esimerkiksi joukkueiden tavoitettavuus. Vertailuaineisto saatiin Sosioemotionaalinen hyvinvointi ja oppiminen yläkouluyhteisössä -hankkeesta, jossa tutkitaan nuorten sosioemotionaalista oppimista ja hyvinvointia yläkoulussa. Tässä tutkimuksessa käytettiin hankkeen ensimmäisen kohortin dataa. Sosioemotionaalinen hyvinvointi ja oppiminen yläkouluyhteisössä -hankkeen data valittiin vertailuaineistoksi, sillä siinä oli käytetty samaa MASK-itsearviointia ja -mittaria. Lisäksi kyseisen vertailuaineiston valintaan vaikutti sen tavoitettavuus ja saatavilla olo.

Itsearviointilomakkeen täytti 49 muodostelmaluistelijaa ja 7 joukkuevoimistelijaa. Nämä 56 joukkueurheilijaa olivat iältään 10 – 18-vuotiaita. Joukkueurheilijat koostuivat kolmesta eri ryhmästä ikäjakaumien perusteella. Ikäryhmät olivat 10 – 12 (n = 21), 13 – 15 (n = 16) ja 16 – 18 (n = 19) -vuotiaat. Kaikissa joukkueissa urheilu oli tavoitteellista kilpaurheilua.

Normiryhmä koostui Sosioemotionaalinen hyvinvointi ja oppiminen yläkouluyhteisössä - hankkeesta saadun datan 14 – 15-vuotiaista tytöistä, joita oli 97. Tämä normiryhmä oli laajemman otoksen tyttöjen ryhmä ja heidän joukossaan oli myös urheilua urheiluseurassa harrastavia (kuvio 2). Saadusta datasta ei kuitenkaan käy ilmi, onko urheiluseurassa harrastavien joukossa joukkueurheilua harrastavia. Näin ollen normiryhmän urheilevien vastaajien joukossa saattoi olla myös joukkueurheilijoita.

Kuvio 2. Normiryhmän (n = 90) vastaajien lukumäärät urheilun harrastamisesta urheiluseurassa ja sen useudesta. Kuvioista puuttuvat kysymykseen vastamatta jättäneet (n = 7).

Kokonaisuudessaan tämän tutkimuksen tutkimusaineisto muodostui sekä joukkueurheilijoiden että normiryhmän MASK-itsearviointien vastauksista. Näin ollen tutkimukseen osallistujia oli yhteensä 153, mutta lukumäärä pieneni (n = 16) myöhemmin esiteltävistä luotettavuuteen liittyvistä syistä 137 osallistujaan.

4.3 Mittarit

Mittarina tutkimuksessa käytettiin sosiaalisen kompetenssin monitahoarvioinnista itsearviointia (Junttila ym. 2006). Mittarista on julkaistu suomenkielinen käsikirja (Kaukiainen ym. 2005), jota käytetään tässä tutkimuksessa Junttilan ja kumppaneiden (2006) lähteen rinnalla. Sosiaalisen kompetenssin monitahoarviointi, eli MASK on tarkoitettu käytettäväksi ala- ja yläkoulun oppilaiden sosiaalisen kompetenssin arvioimiseen kolmannelta luokalta ylöspäin. Testi koostui prososiaalisuutta eli yhteistyötaitoja sekä empatiakykyä mittaavasta osiosta ja vastaavasti antisosiaalisuutta eli impulsiivisuutta sekä häiritsevyyttä mittaavasta osiosta. Itsearvioinnissa oli 15 väittämää, joihin jokaiseen väittämään valittiin yksi vastaus neljästä vastausvaihtoehdosta. Vastausvaihtoehdot olivat ”en koskaan”, ”harvoin”, ”usein” ja ”erittäin usein”. Vastausvaihtoehdot pisteytettiin yhdestä neljään niin,

että 1 = ”en koskaan”, 2 = ”harvoin”, 3 = ”usein” ja 4 = ”erittäin usein”. Itsearviointissa oli yhteistyötaitojen osa-alueesta viisi väittämää, joista esimerkkinä ”teen yhteistyötä muiden kanssa”. Empatiakykyihin liittyen väittämiä oli kolme ja yksi niistä oli esimerkiksi ”osaan olla hyvä kaveri”. Impulsiivisuutta mittaavia väittämiä oli kolme. Esimerkiksi väittämällä ”ärsynnyn helposti” selvitettiin impulsiivisuuden määrää. Häiritsevyyden osa-aluetta mitattiin neljällä väittämällä, joista esimerkkinä ”väittelen ja riitelen kavereiden kanssa”. (Kaukiainen ym. 2005, 14; 39.)

Tutkittavat joukkueurheilijat täyttivät MASK-itsearviointilomakkeet urheiluharjoitusten yhteydessä joko Webropol-järjestelmässä sähköisesti tai paperiselle itsearviointilomakkeelle. Vastaamistilanteissa oli paikalla tutkija tai valvoja ja itsearviointilomakkeiden täyttö toteutettiin itsenäisesti yksilötyöskentelynä. Yksi joukkueista täytti paperiset itsearviointilomakkeet, sillä ei oltu varmoja, olisiko kaikilla sähköisen Webropol-lomakkeen täyttämiseen soveltuvat laitteet. Tällöin paikalla oli tutkija, joten paperiset lomakkeet eivät päätyneet ulkopuolisten käsiin. Muiden kolmen joukkueen kohdalla paikalla oli valvoja, sillä nämä joukkueet täyttivät itsearvioinnit sähköisesti ja palauttivat ne itsenäisesti Webropol-järjestelmän kautta suoraan tutkijalle.

Joukkueurheilijoiden (n = 56) ja vertailuryhmän (n = 97) MASK-itsearvioinneista koostui tutkimusaineisto, jonka avulla saatiin kvantitatiivisin menetelmin vastaukset tutkimuskysymyksiin. Aineistoa käsiteltiin MASK-mittarin ohjeiden mukaisesti ja kvantitatiiviset analyysit valittiin tutkimuskysymyksiin sopiviksi. Käytettyjä analyysejä olivat Mann-Whitneyn U-testi, t-testi, Kruskal-Wallis testin testi sekä Spearmanin järjestyskorrelaatio.

4.4 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusaineisto kerättiin loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana erään varsinaissuomalaisen taitoluisteluseuran kolmelta muodostelmaluistelujoukkueelta sekä erään voimisteluseuran yhdeltä joukkuevoimistelujoukkueelta. Kerättyä tutkimusaineistoa verrattiin Sosioemotionaalinen hyvinvointi ja oppiminen yläkouluyhteisössä -hankkeen samalla mittarilla kerättyihin vastauksiin. Tutkimus toteutettiin yksittäisenä poikkileikkaustutkimuksena ja tutkimusaineisto kerättiin osallistujilta MASK-itsearviointilomakkeiden avulla. MASK-mittarin kehittäessä sen validiteettiä sekä luotettavuus on testattu (Junttila 2010). Lisäksi MASK-itsearviointilomakkeella on mitattu sosiaalista kompetenssia useita vuosia, joten itsearviointilomakkeen esitestausta ei koettu tarpeelliseksi tämän tutkimuksen yhteydessä.

Tutkimus toteutettiin eettisten periaatteiden mukaisesti sekä hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Tutkittavia joukkueurheilijoita sekä heidän huoltajiaan informoitiin saatekirjeellä (liite 1.) tutkimuksesta sekä sen tarkoituksesta ennen itsearviointilomakkeen täyttämistä. Saatekirjeessä oli myös tutkijan yhteystiedot ja liitteenä tietosuojailmoitus (liite 2.) sekä MASK-itsearviointilomake. Näin huoltajalla oli mahdollisuus tarkastella itsearviointilomaketta ennen luvan antamista tutkimukseen osallistumiseen, sillä tutkimukseen osallistumiseen vaadittiin huoltajan suostumus. Vastaamiseen vaadittiin myös tutkittavan suostumus, jonka hän antoi varsinaisessa vastaamistilanteessa vapaaehtoisesti osallistumalla tutkimukseen täyttäessään itsearviointilomakkeen. Tutkittavilla oli missä tahansa vaiheessa oikeus vetäytyä tutkimuksesta. Saatekirjeessä kerrottiin vastauksien anonymista käsittelystä. Ainoa joukkueurheilijoilta kerätty taustatieto oli ikäjakauma, johon vastaaja kuului. (Kohonen, Kuula & Spoof 2019.)

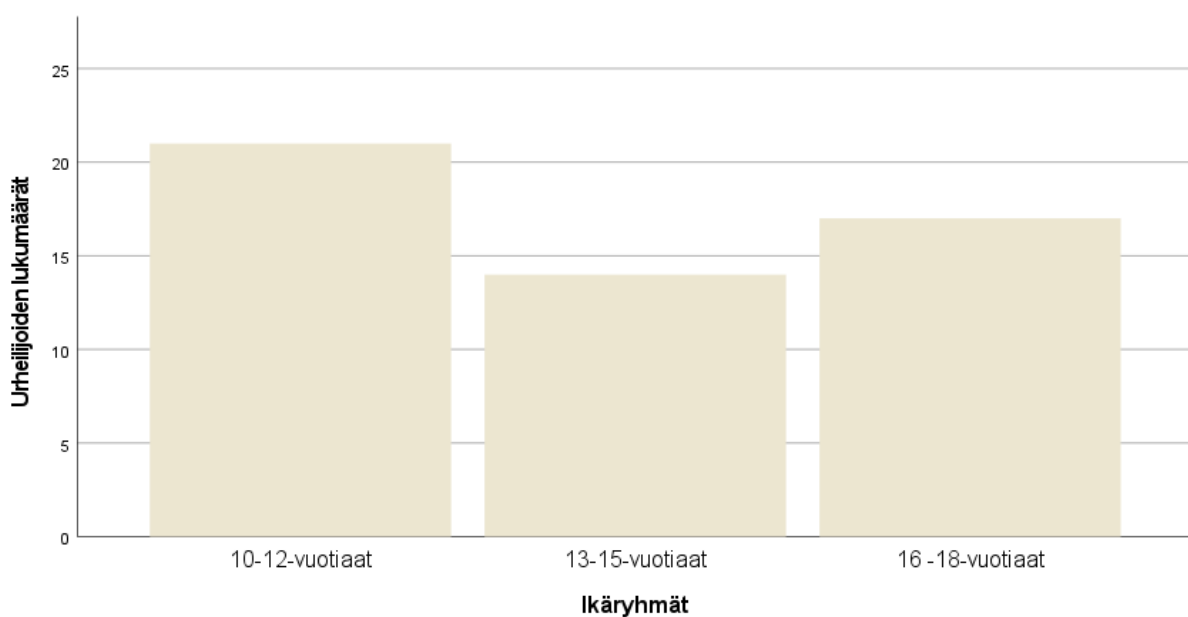
Itsearviointi täytettiin joukkueurheilijoiden harjoitusten yhteydessä ja siihen vastaaminen kesti noin viisi minuuttia. Vastaajat täyttivät ja palauttivat itsearviointilomakkeen joko sähköisesti Webropolin kautta tai toivat paperisen itsearviointilomakkeen tutkijalle niin, ettei hän nähnyt palautustilanteessa kyseisen yksilön vastauksia. Osallistujille ei tarjottu minkäänlaista palkkiota tai kompensatiota tutkimukseen osallistumisesta. Kun tutkimusaineisto oli kerätty, käytiin itsearviointilomakkeet läpi ja siirrettiin niiden tiedot SPSS-ohjelmistoon. Kerätty tutkimusaineisto sekä saatu vertailuaineisto yhdistettiin yhdeksi aineistoksi.

Saatua tutkimusaineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti sekä hienovaraisesti niin, että se oli ainoastaan tutkijan saatavilla. Tutkimusaineistoa säilytetään huolellisesti sekä luottamuksella ja tutkimusaineiston hävittämisestä kolmen vuoden kuluttua kerrottiin saatekirjeessä. Tutkimus ja sen tulokset eivät vaikuttaneet mitenkään joukkueiden toimintaan eikä siitä seurannut harmia tutkittaville. (Kohonen ym. 2019.)

4.5 Aineiston käsittely

Tutkimusaineiston käsittelyyn ja analysointiin käytettiin kvantitatiiviseen analyysiin sopivaa IBM SPSS Statistics 28 -ohjelmaa. Väittämille annettiin nimet sekä vastausskaalat ja väittämien saamat arvot kirjattiin SPSS-ohjelmistoon. Myös joukkueurheilijoiden eri ikäryhmät koodattiin SPSS-ohjelmistoon niin, että 10 – 12-vuotiaita kuvasi arvo 1, 13 – 15-vuotiaita arvo 2 ja 16 – 18-vuotiaita arvo 3. Tämän jälkeen joukkueurheilijoilta kerättyä aineistoa tutkittiin ensin silmämääräisesti. Tässä tarkastelussa löydettiin neljän vastaajan

kohdalta poikkeavan oloisia vastauksia. Vastaukset vaikuttivat siltä, ettei kysymyksiä tai vastausvaihtoehtoja ollut luettu tarkasti, vaan vastattiin samat vastaukset jokaiseen väittämään. Toisin sanoen esimerkiksi yksi näistä vastaajista oli vastannut jokaiseen väittämään ”usein” niin yhteistyötaitoihin ja empatiaan kuin impulsiivisuuteen ja häiritsevyyteenkin. Näin ollen tehtiin päätös poistaa nämä tutkimusaineistoa mahdollisesti vääristävät tapaukset ja joukkueurheilijoilta kerätty aineisto pienentyi neljällä vastauksella 52 vastaajan aineistoon. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 92.) Näin ollen myös ikäryhmien lukumäärät (kuvio 3) muuttuivat 13 – 15-vuotiaiden (n =14) ja 16 – 18-vuotiaiden (n = 17) osalta. Ryhmän, jossa oli 10 – 12-vuotiaita (n = 21), lukumäärä pysyi ennallaan.

Kuvio 3. Joukkueurheilijoiden ikäryhmät ja niissä olevien joukkueurheilijoiden lukumäärät.

Sosioemotionaalinen hyvinvointi ja oppiminen yläkouluyhteisössä -hankkeesta saatu data käytiin läpi ja aineistot yhdistettiin. Joukkueurheilijoiden ryhmän ja normiryhmän erottamiseksi myös nämä ryhmät koodattiin erilliseen sarakkeeseen niin, että joukkueurheilijoille annettiin arvo 1 ja normiryhmään kuuluville arvo 2. Vertailuaineistossa oli 97 vastaajaa. Vertailuaineistoa tarkasteltiin ja sieltä poistettiin vastaajat, joilla oli koodilla 99 merkittyjä vastauksia. Tämä koodi tarkoitti, että vastaus on ollut epäselvä. Näitä vastaajia oli viisi. Myös tutkimushetkellä poissa olleet, eli kokonaan vastaamatta jättäneet seitsemän poistettiin aineistosta. Näiden toimenpiteiden jälkeen vertailuaineiston vastaajia oli 85. Kerätyn aineiston ja vertailuaineiston yhdistämisen jälkeen analysoitavassa aineistossa oli 137 vastaajan vastaukset.

Alkutoimenpiteiden jälkeen tarkasteltiin yksittäisiä väittämiä kuvailevia tietoja, kuten keskiarvoa, keskihajontaa sekä minimiä ja maksimia. Lisäksi väittämiä tarkasteltiin muun muassa frekvenssitaulukoiden avulla. Käsitellyssä aineistossa ei havaittu enää alkutoimenpiteiden jälkeen puuttuvia tietoja minkään väittämän kohdalla. Myös väittämien vastauksien jakaumia selvitettiin vinouden ja huipukkuuden arvoja tarkistelemalla. (Tähtinen ym. 2020.)

Vinous ja huipukkuus kuvaavat, millainen tarkasteltavan muuttujan jakauma on verrattuna normaalijakaumaan (Tähtinen ym. 2020, 104). Kahden muuttujan jakaumat poikkesivat normaalijakaumasta. Vaikka yksittäisten muuttujien jakaumat poikkesivat normaalijakaumasta, tarkastettiin vinous ja huipukkuus uudelleen summamuuttujien muodostamisen jälkeen. Muuttujan koostuessa useammasta väittämästä sen jakauma noudattaa todennäköisemmin normaalijakaumaa. Normaalijakauma on edellytys monille parametrisille testeille, minkä vuoksi sen tarkastaminen on valittavien analyysien sekä luotettavuuden kannalta tärkeää. (Tähtinen ym. 2020, 105.)

4.6 Summamuuttujat ja niiden luotettavuus

Summamuuttuja muodostettiin yhdistämällä samaa ominaisuutta mittaavia väittämiä summaksi. Summamuuttujassa kaikkien väittämien tulee mitata samaa asiaa, eli väittämien tulee korreloida positiivisesti keskenään. Summamuuttujan luotettavuutta tarkasteltiin reliabiliteettianalyysin avulla. (Tähtinen ym. 2020, 85.)

Reliabiliteettianalyysi toteutettiin ennen varsinaisten summamuuttujien muodostamista väittämille, joista summamuuttujat oli suunniteltu muodostettavan. Reliabiliteettianalyysillä selvitettiin summamuuttujaan tulevien väittämien yhdenmukaisuutta. Analyysit tehtiin kaikille sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueiden väittämien kokonaisuuksille, eli yhteistyötaidoille, empatialle, impulsiivisuudelle sekä häiritsevyydelle. Reliabiliteettianalyysi tehtiin myös prososiaalisuutta mittaavasta kokonaisuudesta, johon kuuluivat kaikki yhteistyötaitojen sekä empatian väittämät. Vastaavalla tavalla testattiin luotettavuus myös antisosiaalisuuden kokonaisuuden osalta, mihin kuuluivat kaikki impulsiivisuuden ja häiritsevyyden väittämät.

Summamuuttujat ovat luotettavia käytettäväksi, kun Cronbachin alpha on yhtä suuri tai suurempi kuin 0,6 (Tähtinen ym. 2020, 86). Näin ollen voitiin todeta kaikkien väittämien kokonaisuuksien soveltuvan luotettaviksi summamuuttujiksi ja muodostettiin kuusi

summamuuttujaa (taulukko 1). Tässä tutkimuksessa summamuuttujat muodostettiin väittämien summana huomioiden myös väittämäkohtaiset painokertoimet MASK-mittarin ohjeiden mukaisesti (Kaukiainen ym. 2005, 40 – 41).

Summamuuttujia kuvailevia tietoja tarkasteltiin, jotta voitiin todeta muun muassa, täyttävätkö muodostetut summamuuttujat parametriin testeihin liittyvät oletukset normaalijakauman toteutumisesta. Tällöin summamuuttujien jakaumien vinous- ja huipukkuusarvojen tulisi olla itseisarvoltaan 1, jotta jakauma muistuttaisi normaalijakaumaa ja parametrisia testejä voitaisiin käyttää (Tähtinen ym. 2020, 104 – 105). Summamuuttujien vinouden ja huipukkuuden arvot muistuttivat neljän summamuuttujan kohdalla normaalijakaumaa, mutta myös kaksi poikkeusta havaittiin. Näitä poikkeavia arvoja olivat empatian huipukkuuden arvo ja häiritsevyyden huipukkuuden arvo. Taulukossa 1 on esitelty summamuuttujia tarkemmin kuvailevia tietoja.

Taulukko 1. Summamuuttujat ja niiden sisältämien väittämien lukumäärät, korrelaatiot, keskiarvot, keskihajonta, minimi, maksimi, vinous, huipukkuus sekä reliabiliteetti (Cronbachin alpha) koko aineistolla (N = 137).

Summamuuttuja	lkm	Korrelaatiot	Ka	Kh	Min	Max	Vinous	Huipuk- kuus	Reliabiliteetti (Cronbachin alpha)
Yhteistyötaidot	5	0,15 – 0,55	10,16	1,41	5,69	12,88	-0,37	0,83	0,73
Empatia	3	0,39 – 0,52	6,02	0,80	4,06	7,04	-0,14	-1,15	0,70
Impulsiivisuus	3	0,37 – 0,53	4,33	1,17	2,23	8,19	0,60	-0,74	0,72
Häiritsevyys	4	0,26 – 0,51	4,18	1,12	2,65	9,25	0,89	2,15	0,71
Prososiaalisuus	8	0,08 – 0,55	16,18	2,01	9,82	19,92	-0,18	-0,11	0,81
Antisosiaalisuus	7	0,13 – 0,53	8,51	1,93	4,88	14,48	0,46	0,04	0,76

Ryhmävertailuihin käytettävän parametrisen T-testin toteuttamista varten tarkastettiin myös kaikkien summamuuttujien normaalijakaumien toteutuminen kahden erillisen ryhmän osalta (Tähtinen ym. 2020, 121) eli erikseen joukkueurheilijoilta ja normiryhmältä.

Summamuuttujien vinoudet ja huipukkuudet sekä muita kuvailevia tietoja erikseen joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä on esitelty liitteessä 3.

Summamuuttujista impulsiivisuus, prososiaalisuus ja antisosiaalisuus olivat muuttujia, jotka noudattivat molempien ryhmien kohdalla normaalijakaumaa. Yhteistyötaitojen, empatian sekä häiritsevyyden summamuuttujat eivät noudattaneet toisen tai kummankaan ryhmän kohdalla

normaalijakaumaa, joten näiden muuttujien ryhmävertailuissa tuli käyttää epäparametrisia testejä.

Normaalijakauman toteutuminen tarkistettiin sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden summamuuttujilla myös joukkueurheilijoiden ikäryhmien osalta toteutettavaa kolmen eri ryhmän vertailua varten. (Tähtinen ym. 2020, 142; 148). Mikään neljästä summamuuttujasta (yhteistyötaidot, empatia, impulsiivisuus ja häiritsevyys) ei noudattanut kaikkien kolmen joukkueurheilijoiden ikäryhmän kohdalla normaalijakaumaa, joten joukkueurheilijoiden ikäryhmien vertailuissa tuli käyttää epäparametrisia testejä. Liitteessä 4 on kuvattu ikäryhmien saamat vinouden ja huipukkuuden arvot eri summamuuttujilla. Muita joukkueurheilijoiden ikäryhmiä kuvailevia tietoja sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden summamuuttujista on havainnollistettu ikäryhmiä koskevien tulosten yhteydessä.

4.7 Analyysien valinta

Aineiston todettiin täyttävän vain osittain parametrisiin testeihin liittyvän oletuksen normaalijakaumasta. Näin ollen tutkimuksessa käytettiin parametristen testien lisäksi epäparametrisiä testejä tutkimuskysymyksiin luotettavien vastausten saamiseksi.

Mann-Whitneyn U-testillä selvitettiin, eroaako joukkueurheilijoiden ryhmä normiryhmästä sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueissa, eli yhteistyötaidoissa, empatiassa, impulsiivisuudessa ja häiritsevyydessä. Lisäksi erojen suuruutta laskettiin Mann-Whitneyn U-testistä saatavaa z-suuretta käyttäen kaavalla $r = z / \sqrt{N}$. Epäparametrisellä Mann-Whitneyn U-testillä voitiin selvittää kahden toisistaan riippumattoman ryhmän järjestysluvulliset keskiarvot ja niiden tilastollinen vertailu (Tähtinen ym. 2020, 135). Koska impulsiivisuuden summamuuttuja täytti oletuksen normaalijakaumasta molemmilla ryhmillä, selvitettiin ryhmäeroja sekä t-testillä että Mann-Whitneyn U -testillä impulsiivisuuden osalta. Koska tulos oli molemmista analyyseistä tilastolliselta merkitsevyydeltään yhdenmukainen, raportoidaan Mann-Whitneyn U-testistä saatu tulos yhtenäisyyden takia.

T-testillä selvitettiin, eroavatko joukkueurheilijoiden ja vertailuryhmän prososiaalisuus sekä antisosiaalisuus ryhmien välillä. Parametrisen T-testin avulla saatiin selville ryhmien vastausten keskiarvot ja niiden mahdolliset erot tilastollisessa merkitsevyydessä. (Tähtinen ym. 2020, 121.)

Kruskal-Wallis testillä selvitettiin joukkueurheilijoiden kolmen eri ikäryhmän välisiä eroja sosiaalisen kompetenssin yksittäisillä osa-alueilla. Epäparametrinen Kruskal-Wallis testi

perustuu keskimääräisten järjestyslukujen vertailuun sekä niiden perusteella jakaumien muotoon. Kruskal-Wallis testistä ei tulostu efektikokoa eikä sen laskemiseen tarvittavaa z-suuretta. Näin ollen ryhmien tilastollisesti merkitsevien erojen kohdalla z-suureet selvitettiin Mann-Whitneyn U-testillä ja eron suuruus laskettiin kaavaa $r = z/\sqrt{N}$ käyttäen. (Tähtinen ym. 2020, 162–163.)

Korrelaatioanalyysin avulla selvitettiin summamuuttujien välisiä yhteyksiä. Toisin sanoen sitä, korreloivatko summamuuttujat keskenään ja minkä suuntaista mahdollinen korrelaatio on. Koska kaikki summamuuttujat eivät noudattaneet normaalijakaumaa, tehtiin korrelaatioanalyysit sekä epäparametrisellä Spearmanin järjestyskorrelaatiolla että parametrisellä Pearsonin korrelaatiotestillä. (Tähtinen ym. 2020, 183–184.) Sekä Spearmanin että Pearsonin korrelaatiotestit antoivat yhdenmukaiset tulokset, joten tulokset raportoitiin yhtenäisyyden vuoksi Spearmanin järjestyskorrelaatioita käyttäen. Tässä tutkimuksessa korrelaatioanalyysillä selvitettiin sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueiden välisiä yhteyksiä. Korrelaatioanalyysit toteutettiin sekä koko aineistolla että ryhmittäin joukkueurheilijoille ja normiryhmälle.

5 Tulokset

Tutkimusaineiston analysointivaiheen tarkoituksena oli tuottaa vastaukset tutkimuskysymyksiin, joilla pyrittiin saamaan tietoa erityisesti joukkueurheilijoiden sosiaalisesta kompetenssista verrattuna normiryhmään. Tässä tutkimuksessa selvitettiin, millaiset yhteistyötaidot, empatiakyvyt, impulsiivisuus sekä häiritsevyys joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä olivat ja erosivatko ne näiden ryhmien välillä. Lisäksi selvitettiin, eroavatko edellä mainittujen yhteistyötaitojen sekä empatian muodostama prososiaalisuus ja impulsiivisuuden sekä häiritsevyyden muodostama antisosiaalisuus joukkueurheilijoiden ja normiryhmän kesken. Nämä tutkimuskysymykset esitettiin samassa kysymyksessä, mutta ne on kuvattu tuloksissa erillisinä kohtina selkeyden takia.

Joukkueurheilijat koostuivat kolmesta eri ikäryhmästä ja näiden ikäryhmien välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä selvitettiin yhteistyötaitojen, empatiakykyjen, impulsiivisuuden sekä häiritsevyyden osalta. Ikäryhmien avulla pyrittiin saamaan tarkempaa tietoa sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden ilmenemisestä eri ikäisillä joukkueurheilijoilla.

Viimeisellä tutkimuskysymyksellä selvitettiin, millaisia yhteyksiä sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueilla oli toisiinsa. Osa-alueiden yhteyksiä tutkittiin sekä koko aineistolla että erikseen joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä. Näin saatiin vertailukelpoista tietoa sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden korrelaatioista kahden eri ryhmän osalta.

5.1 Joukkueurheilijoiden ja normiryhmän yhteistyötaidot, empatia, impulsiivisuus ja häiritsevyys

Mann-Whitneyn U-testillä selvitettiin, onko joukkueurheilijoiden ryhmällä ja normiryhmällä eroja yhteistyötaidoissa, empatiassa, impulsiivisuudessa ja häiritsevyydessä. Taulukossa 2 on esitetty summamuuttujien keskiarvot ja keskihajonnat erikseen joukkueurheilijoilla ja vertailuryhmällä sekä Mann-Whitneyn U-testin tuloksista niiden tilastollinen merkitsevyys sekä efektikoko.

Analyysin mukaan joukkueurheilijoilla oli paremmat yhteistyötaidot kuin normiryhmällä. Ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevää ja keskisuurta, $U = 1271$, $z = -4,18$; $p = <,001$; $r = 0,36$. Joukkueurheilijoilla oli paremmat kyvyt empatiaan ja ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevää sekä keskisuurta, $U = 1087$, $z = -5,10$; $p = <,001$; $r = 0,44$.

Normiryhmällä oli vähemmän impulsiivisuutta kuin joukkueurheilijoilla. Tämä ero oli tilastollisesti merkitsevää ja pientä, $U = 1711$, $z = -2,25$; $p = 0,025$; $r = 0,19$. Häiritsevyyttä oli joukkueurheilijoilla vähemmän ja tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevää ja ero keskisuurta, $U = 1444$, $z = -3,42$; $p = <,001$; $r = 0,29$.

Taulukko 2. Yhteistyötaitojen, empatian, impulsiivisuuden ja häiritsevyyden keskiarvot ja keskihajonnat ryhmittäin sekä tilastolliset merkitsevyydet ja efektikoot Mann-Whitneyn U-testin ryhmävertailussa.

	Yhteistyötaidot	Empatia	Impulsiivisuus	Häiritsevyys
Ka joukkueurheilijat/normiryhmä	10,73 / 9,81	6,45 / 5,75	4,68 / 4,12	3,76 / 4,44
Kh joukkueurheilijat/normiryhmä	1,42 / 1,29	0,75 / 0,71	1,44 / 0,91	0,96 / 1,15
Merkitsevyys (p-arvo)	<,001**	<,001**	,025*	<,001**
Efektikoot	0,36	0,44	0,19	0,29

** . Ero on tilastollisesti erittäin merkitsevää, kun $p < 0,01$,

* . Ero on tilastollisesti merkitsevää, kun $p < 0,05$

5.2 Joukkueurheilijoiden ja normiryhmän prososiaalisuus ja antisosiaalisuus

Sosiaalisen kompetenssin yksittäisten osa-alueiden ryhmien välisten erojen selvittämisen jälkeen tutkittiin ryhmien välisiä eroja vielä prososiaalisuuden ja antisosiaalisuuden kokonaisuuksien osalta. T-testillä selvitettiin joukkueurheilijoiden ja normiryhmän välisiä eroja ryhmien prososiaalisuuden ja antisosiaalisuuden keskiarvoissa (taulukko 3).

Joukkueurheilijoilla oli enemmän prososiaalisuutta ($ka = 17,19$) kuin normiryhmällä ($ka = 15,56$). Prososiaalisuudessa ryhmien välinen ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevää ja efektikooltaan suurta, $t(135) = 4,98$; $p = <0,001$, $d = 0,88$. Antisosiaalisuudessa joukkueurheilijat ($ka = 8,44$) ja normiryhmä ($ka = 8,55$) eivät eronneet toisistaan ja ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa, $t(135) = -0,32$; $p = 0,75$.

Taulukko 3. Joukkueurheilijoiden ($n = 52$) ja normiryhmän ($n = 85$) t-testin ryhmävertailun keskiarvot ja keskihajonnat ryhmittäin sekä p-arvot ja efektikoko.

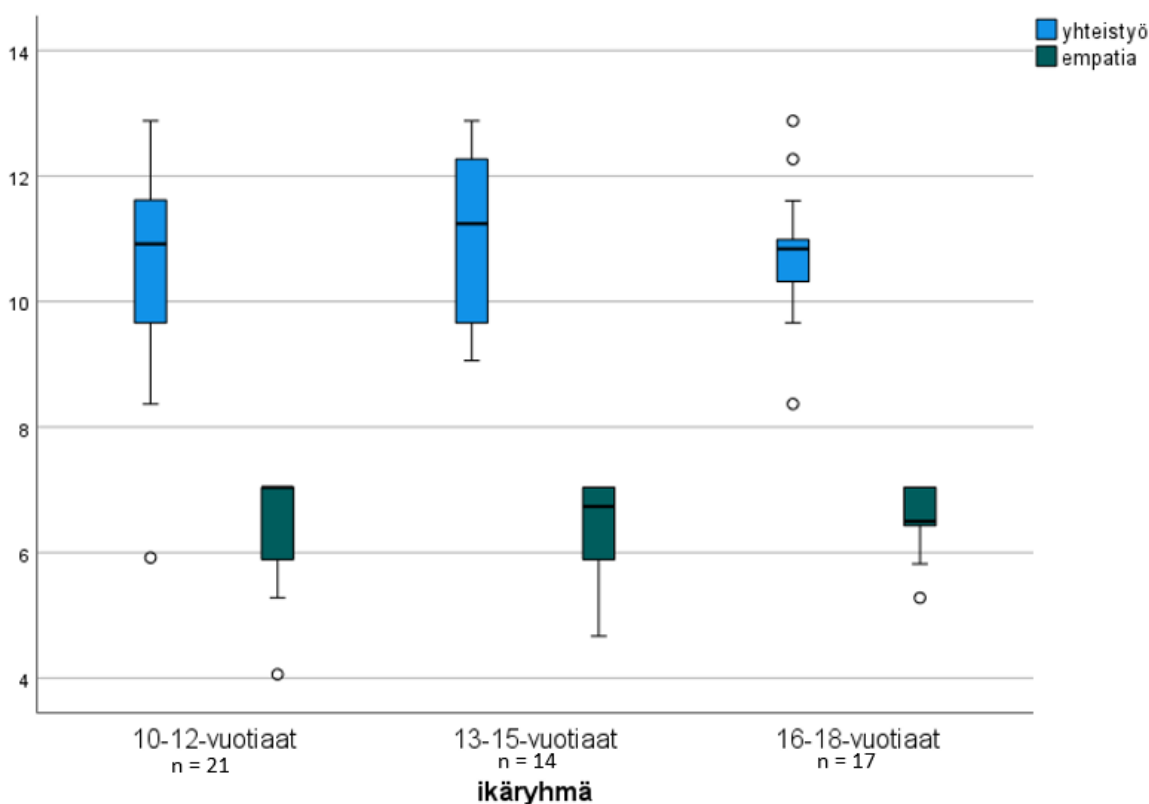
	Joukkueurheilijat		Normiryhmä		Ryhmien erojen merkitsevyys ja suuruus	
	Ka	Kh	Ka	Kh	p-arvo	Efektikoko
Prososiaalisuus	17,19	1,95	15,56	1,79	<,001**	0,88
Antisosiaalisuus	8,44	2,22	8,55	1,74	0,75	

** . Ero on tilastollisesti erittäin merkitsevä, kun $p < 0,01$

5.3 Joukkueurheilijoiden sosiaalisen kompetenssin osa-alueet ikäryhmittäin

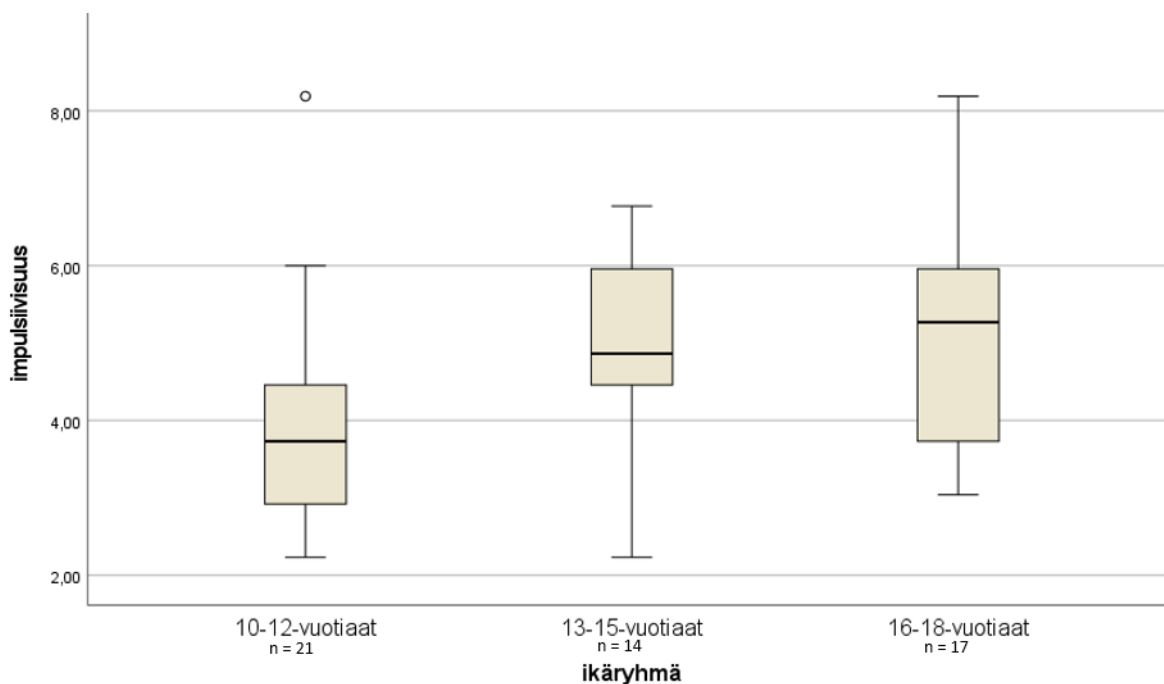
Joukkueurheilijoiden kolmen eri ikäryhmän välisiä eroja yhteistyötaitojen, empatian, impulsiivisuuden ja häiritsevyyden osalta selvitettiin Kruskal-Wallis-testillä. Testillä saatiin selville, löytyykö joltain sosiaalisen kompetenssin osa-alueelta ikäryhmien väliltä tilastollisesti merkitsevää eroa. Lisäksi testi kertoi parittaisten ryhmävertailujen avulla, minkä ikäryhmien väliltä eroa löytyi ja sen tilastollisen merkitsevyyden (taulukko 4). Tilastollisesti merkitsevästi eroavien ryhmien kohdalla selvitettiin näiden ryhmien välisen eron suuruutta eli efektikokoja toteuttamalla kyseisille ryhmille Mann-Whitneyn U-testi, josta saatavan z-suureen avulla laskettiin efektikoko käyttämällä laskukaavaa $r = z/\sqrt{N}$. Jokaisesta sosiaalisen kompetenssin osa-alueesta on kuvattu kunkin ikäryhmän saamien arvojen mediaanit ja hajonta kuvioissa 4 – 6. Ikäryhmät olivat 10 – 12-vuotiaat (n = 21), 13 – 15-vuotiaat (n = 14) ja 16 – 18-vuotiaat (n = 17).

Eri ikäryhmiin kuuluvilla urheilijoilla ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa yhteistyötaitoissa, $H(2) = 0,88$; $p = 0,64$. Myöskään empatiassa ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa ikäryhmien välillä, $H(2) = 0,16$; $p = 0,92$.

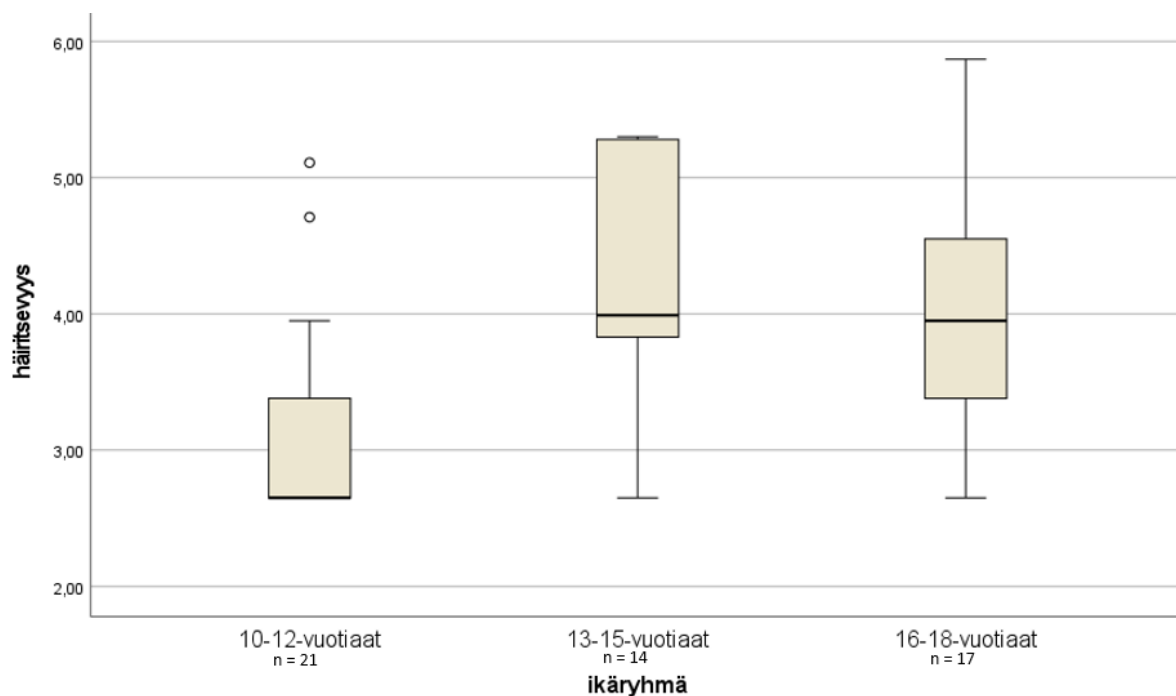
Kuvio 4. Yhteistyötaitojen ja empatian arvojen mediaanit ja hajonta ikäryhmittäin.

Eri ikäryhmiin kuuluvilla urheilijoilla oli tilastollisesti merkitsevää eroa impulsiivisuudessa, $H(2) = 8,55$; $p = 0,01$. Ero oli 10 – 12-vuotiaiden ja 13 – 15-vuotiaiden ryhmien välillä tilastollisesti merkitsevää ja keskiuurta, $p = 0,02$; $z = -2,51$; $r = 0,42$ sekä 10 – 12-vuotiaiden ja 16 – 18-vuotiaiden ryhmien välillä ero oli myös tilastollisesti merkitsevää ja keskiuurta, $p = 0,01$; $z = -2,42$; $r = 0,39$. Tilastollisesti merkitsevää eroa ei ollut 13 – 15-vuotiaiden ja 16 – 18-vuotiaiden ikäryhmien välillä, $p = 0,93$.

Kuvio 5. Impulsiivisuuden arvojen mediaanit ja hajonta ikäryhmittäin.

Häiritsevyydessä eri ikäryhmiin kuuluvilla urheilijoilla oli tilastollisesti erittäin merkitsevää eroa, $H(2) = 15,48$; $p < 0,001$. Ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevää ja keskiuurta 10 – 12-vuotiaiden ja 13 – 15-vuotiaiden ryhmien välillä, $p < 0,001$; $z = -3,51$; $r = 0,59$ sekä 10 – 12-vuotiaiden ja 16 – 18-vuotiaiden ryhmien välillä ero oli tilastollisesti merkitsevää ja keskiuurta, $p = 0,003$; $z = -3,10$; $r = 0,50$. Häiritsevyydessä tilastollisesti merkitsevää eroa ei löydetty 13 – 15-vuotiaiden ja 16 – 18-vuotiaiden ikäryhmien välillä, $p = 0,49$.

Kuvio 6. Häiritsevyyden arvojen mediaanit ja hajonta ikäryhmittäin.

Joukkueurheilijoiden ikäryhmät erosivat sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden osalta häiritsevyydessä ja impulsiivisuudessa. Taulukossa 4 on kuvattu sosiaalisen kompetenssin osa-alueista ainoastaan ne, joilla ilmeni tilastollisesti merkitseviä eroja ikäryhmien välillä.

Taulukko 4. Joukkueurheilijoiden ikäryhmien väliset tilastollisesti merkitsevät erot, vertailtavien ikäryhmien yhteenlasketut lukumäärät ja z-suureet sekä niiden avulla lasketut efektiivisyydet impulsiivisuudessa ja häiritsevyydessä.

Ikäryhmät	lkm	Impulsiivisuus			Häiritsevyys		
		p-arvo	z-suure	Efektikoko	p-arvo	z-suure	Efektikoko
10 – 12- ja 13 – 15-vuotiaat	35	0,02	-2,51	0,42	<0,001	-3,51	0,59
10 – 12- ja 16 – 18-vuotiaat	38	0,01	-2,42	0,39	0,003	-3,10	0,50
13 – 15- ja 16 – 18-vuotiaat	31	0,93			0,49		

5.4 Sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden väliset yhteydet

Korrelaatioanalyysillä selvitetiin, millaisia yhteyksiä sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueilla oli. Osa-alueiden yhteyksiä tarkasteltiin sekä koko aineiston osalta (taulukko 5) että erikseen ryhmittäin (taulukko 6). Korrelaatioista esitellään ensin positiiviset yhteydet ja sitten negatiiviset yhteydet.

Koko aineistossa prososiaalisuuden osa-alueiden, eli yhteistyötaitojen ja empatian korrelaatio oli positiivista ja kohtalaista. Tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($r = .65$; $p < 0,001$).

Antisosiaalisuuden, eli impulsiivisuuden ja häiritsevyyden korrelaatio koko aineistossa oli positiivista ja kohtalaista. Tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($r = .44$; $p < 0,001$).

Koko aineistossa havaittiin negatiivista ja tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä yhteistyötaitojen ja häiritsevyyden ($r = -.29$; $p < 0,001$), empatian ja impulsiivisuuden ($r = -.19$; $p = 0,03$) sekä empatian ja häiritsevyyden ($r = -.41$; $p < 0,001$) osalta. Korrelaatiot olivat voimakkuudeltaan heikkoa tai kohtalaista. Yhteistyötaidoilla ja impulsiivisuudella ei havaittu tilastollisesti merkitsevää korrelaatiota ($r = -.11$; $p = 0,19$).

Taulukko 5. Spearmanin korrelaatiot sekä niiden tilastollinen merkitsevyys sosiaalisen kompetenssin osa-alueista koko aineistolla (N = 137).

Korrelaatiot	yhteistyötaidot	empatia	impulsiivisuus	häiritsevyys
yhteistyötaidot	1,00			
empatia	,65**	1,000		
impulsiivisuus	-,11	-,19 *	1,00	
häiritsevyys	-,29**	-,41**	0,44**	1,00

** . Korrelaatio on tilastollisesti erittäin merkitsevä.

* . Korrelaatio on tilastollisesti merkitsevä.

Korrelaatiotarkastelut tehtiin ryhmittäin erikseen joukkueurheilijoiden ja normiryhmän osalta, jotta saatiin tarkempaa ryhmäkohtaista tietoa sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden korrelaatioista. Ryhmittäisissä korrelaatiotarkasteluissa joukkueurheilijoiden ryhmällä yhteistyötaitojen ja empatian korrelaatio oli positiivista ja kohtalaista. Tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($r = .50$; $p < 0,001$). Vertailuryhmällä yhteistyötaidot ja empatia korreloivat keskenään positiivisesti ja kohtalaisesti. Tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($r = .54$; $p < 0,001$).

Impulsiivisuuden ja häiritsevyyden korrelaatio joukkueurheilijoiden ryhmällä oli positiivista ja voimakasta. Tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($r = .71$; $p < 0,001$). Vertailuryhmällä impulsiivisuus ja häiritsevyys korreloivat keskenään positiivisesti ja kohtalaisesti ja tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($r = .41$; $p < 0,001$).

Ryhmittäistarkasteluissa ilmeni negatiivisia tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä joukkueurheilijoilla yhteistyötaitojen ja impulsiivisuuden ($r = -.35$; $p = 0,01$), empatian ja impulsiivisuuden ($r = -.60$; $p < 0,001$), sekä empatian ja häiritsevyyden väliltä ($r = -.49$; $p <$

0,001). Korrelaatiot olivat voimakkuudeltaan kohtalaisia. Yhteistyötaitojen ja häiritsevyyden välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä ($r = -.26$; $p = 0,059$).

Normiryhmällä tilastollisesti merkitseviä negatiivisia yhteyksiä löytyi empatian ja häiritsevyyden ($r = -.29$; $p = 0,008$) väliltä ja niiden korrelaatio oli voimakkuudeltaan heikkoa. Negatiivisia korrelaatioita, jotka eivät olleet tilastollisesti merkitseviä, havaittiin yhteistyötaitojen ja impulsiivisuuden ($r = -.06$; $p = 0,58$), yhteistyötaitojen ja häiritsevyyden ($r = -.17$; $p = 0,13$) sekä empatian ja impulsiivisuuden ($r = -.12$; $p = 0,29$) väliltä.

Taulukko 6. Spearmanin korrelaatiot sekä niiden tilastollinen merkitsevyys sosiaalisen kompetenssin osa-alueista erikseen ryhmittäin joukkueurheilijoilla ($n = 52$) ja normiryhmällä ($n = 85$).

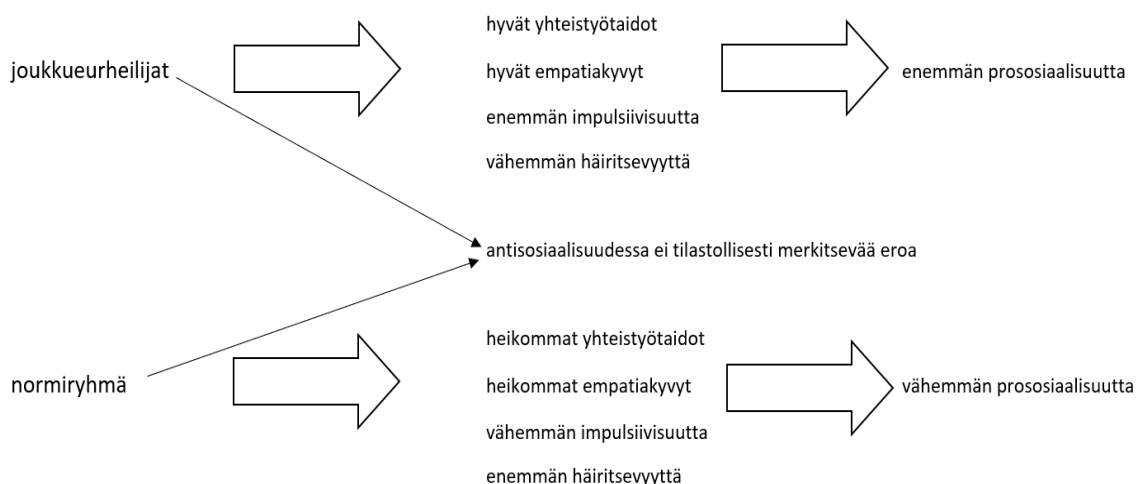
Korrelaatiot	Joukkueurheilijat	Normiryhmä
Yhteistyötaidot ja empatia	0,50**	0,54**
Yhteistyötaidot ja impulsiivisuus	-0,35*	-0,06
Yhteistyötaidot ja häiritsevyys	-0,26	-0,17
Empatia ja impulsiivisuus	-0,60**	-0,12
Empatia ja häiritsevyys	-0,49**	-0,29**
Impulsiivisuus ja häiritsevyys	0,71**	0,41**

** . Korrelaatio on tilastollisesti erittäin merkitsevä.

* . Korrelaatio on tilastollisesti merkitsevä.

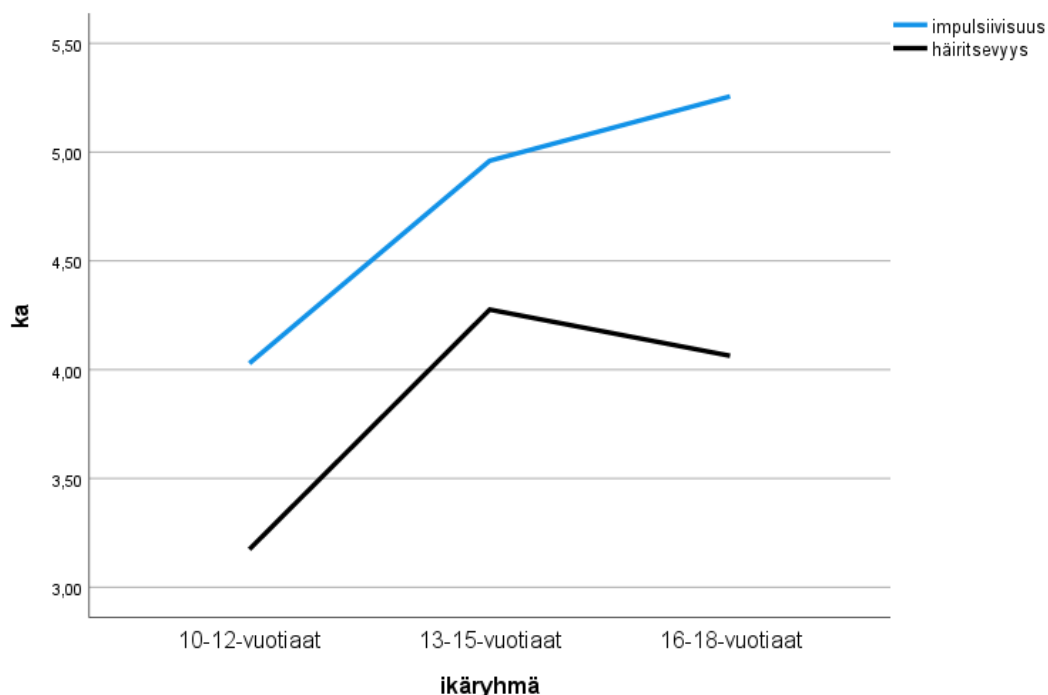
5.5 Yhteenveto tuloksista

Joukkueurheilijat ja normiryhmä erosivat toisistaan kaikilla sosiaalisen kompetenssin yksittäisillä osa-alueilla. Lisäksi tilastollisesti merkitsevää eroa ryhmien väliltä löytyi prososiaalisuudesta, joka on yhteistyötaidoista ja empatiasta muodostuva kokonaisuus. Impulsiivisuudesta ja häiritsevyydestä koostuvassa antisosiaalisuuden kokonaisuudessa ei havaittu ryhmien välistä eroa. Ryhmien väliset erot ja yhtäläisyydet on kuvattu kuviossa 7.

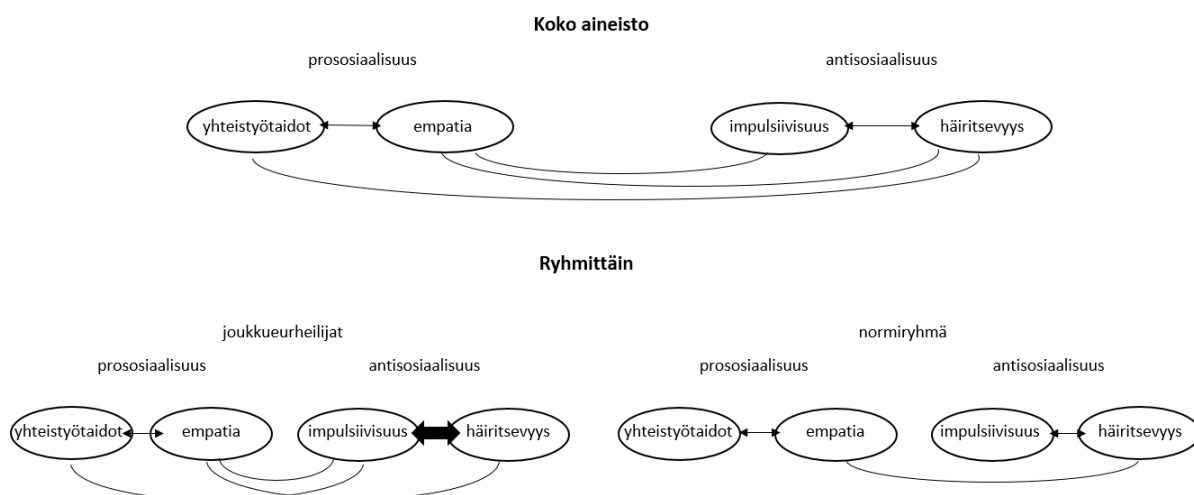
Kuvio 7. Joukkueurheilijoiden (n = 52) ja normiryhmän (n = 85) erot ja yhteneväisyydet sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueilla ja kokonaisuuksissa. Tilastollisesti merkitsevät erot ovat kuvattu suurilla nuolilla ja kapeilla nuolilla on kuvattu ryhmien väliset yhteneväisyydet eli ne, joista ei löytynyt ryhmien väliltä tilastollista eroa.

Joukkueurheilijoiden ikäryhmien välillä havaittiin tilastollisesti merkitseviä eroja impulsiivisuudessa ja häiritsevyydessä. Impulsiivisuutta ja häiritsevyyttä oli 13 – 15-vuotiailla sekä 16 – 18-vuotiailla tilastollisesti merkitsevästi enemmän kuin 10 – 12-vuotiaiden ikäryhmällä. Impulsiivisuudessa ja häiritsevyydessä ei ollut eroa 13 – 15-vuotiaiden ja 16 – 18-vuotiaiden ikäryhmien välillä. Yhteistyötaidoissa ja empatiakyvyissä ei ollut ikäryhmien välillä eroja. Ikäryhmien välisiä eroja impulsiivisuudessa ja häiritsevyydessä on havainnollistettu ryhmien keskiarvojen avulla kuviossa 8.

Kuvio 8. Ikäryhmien 10 – 12-vuotiaat (n = 21), 13 – 15-vuotiaat (n = 14) ja 16 – 18-vuotiaat (n = 17) väliset erot impulsiivisuudessa ja häiritsevyydessä kuvattuna keskiarvojen avulla.

Sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueiden väliltä löydettiin niin positiivisia kuin negatiivisia korrelaatioita. Korrelaatiot on esitelty kuviossa 9 sekä koko aineiston osalta että erikseen ryhmittäin. Korrelaatiotarkasteluissa keskenään positiivisesti ja tilastollisesti merkitsevästi korreloivat osa-alueet on kuvattu nuolilla ja negatiivisesti sekä tilastollisesti merkitsevät yhteydet on kuvattu kaarevilla viivoilla. Suurempi kokoinen nuoli kuvaa suuruudeltaan voimakasta korrelaatiota.

Kuvio 9. Tilastollisesti merkitsevät korrelaatiot koko aineistolla (N = 137) sekä erikseen joukkueurheilijoilla (n = 52) ja normiryhmällä (n = 85). Sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden positiiviset korrelaatiot kuvattuna nuolilla ja negatiiviset korrelaatiot kuvattuna viivoilla.

6 Pohdinta

Tutkimuksen tulokset tukivat aiempia teoriataustassa esiteltyjä tutkimuksia. Toisaalta myös poikkeavuuksia löytyi tulosten ja tässä tutkimuksessa käsiteltyjen aiempien tutkimusten välillä. Tässä luvussa käsitellään tämän tutkimuksen tuloksia suhteessa aiempien tutkimusten tuloksiin ja siihen, millaisia johtopäätöksiä niistä voidaan tehdä. Lisäksi pohditaan tutkimuksen luotettavuutta sekä esitetään erityisesti tästä tutkimuksesta esiin nousseita jatkotutkimusehdotuksia.

6.1 Tutkimuksen tavoite ja tulokset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia yhteistyötaitoja, empatiakykyä, impulsiivisuutta sekä häiritsevyyttä joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä on ja eroavatko ryhmät toisistaan näiden sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueiden suhteen. Sosiaalisen kompetenssin osa-alueita tutkittiin sekä yksittäin (yhteistyötaidot, empatia, impulsiivisuus, häiritsevyyttä) että yhdistettynä yhteistyötaitot ja empatia prososiaalisuudeksi sekä impulsiivisuus ja häiritsevyyttä antisosiaalisuudeksi. Joukkueurheilijoiden ryhmän sisäisiä eroja sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueilla selvitettiin ikäryhmien avulla. Lisäksi tutkittiin sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden yhteyksiä sekä koko aineiston osalta että erikseen ryhmittäin joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä.

Tutkimuksessa tutkittiin kaikkia sosiaalisen kompetenssin osa-alueita, mutta erityisenä mielenkiinnon kohteena oli yhteistyötaitojen osa-alue, jonka tarkastelu urheilun ja joukkueurheilun näkökulmasta korostui teoriataustassa. Joukkueurheilijoilla oli paremmat yhteistyötaidot kuin normiryhmällä ja tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevä. Nascimento-Juniorin ja kumppaneiden (2022) mukaan joukkueurheilun kontekstissa kehittyvät muun muassa yhteistyötaidot. Tietoa voidaan pitää saman suuntaisena tämän tutkimuksen tulosten kanssa, sillä joukkueurheilijoilla oli paremmat yhteistyötaidot verrattuna normiryhmään. Joukkueurheilijat ja normiryhmä erosivat toisistaan yhteistyötaitojen lisäksi myös empatiakyvyissä, impulsiivisuudessa sekä häiritsevyydessä.

Joukkueurheilijoilla oli paremmat empatiakyvyt kuin normiryhmällä, mutta normiryhmällä oli vähemmän impulsiivisuutta kuin joukkueurheilijolla. Erot olivat tilastollisesti merkitseviä. Ahokkaan ja kumppaneiden (2012) mukaan empatia edistää prososiaalista käytöstä ja hyvät empatiakyvyt ehkäisevät impulsiivista käytöstä. Tämä ei ollut täysin samassa linjassa tässä tutkimuksessa saatujen tulosten kanssa. Joukkueurheilijoilla oli tilastollisesti merkitsevästi

enemmän empatiaa kuin normiryhmällä, mutta myös tilastollisesti merkitsevästi enemmän impulsiivisuutta verrattuna normiryhmään. Näin ollen hyvät empatiakyvyt eivät ehkäisheet impulsiivisuutta joukkueurheilijoilla. Häiritsevyyttä ilmeni tilastollisesti merkitsevästi enemmän normiryhmällä.

Sosiaalisen kompetenssin yksittäisten osa-alueiden ja niiden ryhmien välisten erojen tutkimisen jälkeen tarkasteltiin yhteistyötaitoja ja empatiaa yhdistettynä, eli prososiaalisuutena sekä impulsiivisuutta ja häiritsevyyttä yhdistettynä, eli antisosiaalisuutena. Joukkueurheilijoilla oli tässä tutkimuksessa enemmän prososiaalisuutta kuin vertailuryhmällä ja ryhmien välinen ero oli tilastollisesti merkitsevä. Tulos on linjassa Moeijes ja kumppaneiden (2018) tutkimuksen kanssa, jossa todettiin urheiluseurassa urheilun olevan yhteydessä prososiaaliseen käytökseen. Antisosiaalisuuden kokonaisuudessa ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Junttila ja kumppanit (2006) sekä Polvi (2008) totesivat lapsen olevan sosiaalisesti taitava, jos hän käyttäytyy vahvasti prososiaalisen käytöksen suuntaisesti ja mahdollisimman vähän antisosiaalisen käytöksen mukaisesti. Näin ollen voidaan tämän tutkimuksen kontekstissa sanoa joukkueurheilijoiden olevan sosiaalisesti taitavampia kuin normiryhmän jäsenet, sillä joukkueurheilijoilla oli enemmän prososiaalisuutta ja antisosiaalisuudessa ryhmät eivät eronneet tilastollisesti.

Joukkueurheilijoiden ikäryhmien väliltä löydettiin tilastollisesti merkitsevää eroa impulsiivisuuden ja häiritsevyyden osalta. Impulsiivisuutta ja häiritsevyyttä oli tilastollisesti merkitsevästi enemmän 13 – 15-vuotiailla ja 16 – 18-vuotiailla kuin 10 – 12-vuotiailla. Yhteistyötaitojen ja empatian osalta ikäryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Tulokset ovat linjassa aiempiin urheilun kontekstissa tehtyihin tutkimuksiin urheilijoiden hyvästä sosiaalisesta kompetenssista ja vahvasta prososiaalisuudesta (Bedard ym. 2020; Moeijes ym. 2018; Nascimento-Junior ym. 2022), mutta iän ja kilpailullisuuden myötä kasvavasta antisosiaalisuudesta (Graupensperger ym. 2018).

Sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden välisiä yhteyksiä tarkasteltiin sekä koko aineiston osalta että erikseen ryhmittäin joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä. Koko aineiston tarkastelussa saatiin prososiaalisuuden osa-alueiden osalta tuloksiksi positiivinen korrelaatio yhteistyötaitojen ja empatian väliltä. Myös antisosiaalisuuden osa-alueiden impulsiivisuuden ja häiritsevyyden korrelaatio koko aineistossa oli positiivista ja tilastollisesti merkitsevää. Tilastollisesti merkitseviä negatiivisia yhteyksiä löytyi koko aineistosta yhteistyötaitojen ja häiritsevyyden, empatian ja impulsiivisuuden sekä empatian ja häiritsevyyden väliltä.

Yhteistyötaidoilla ja impulsiivisuudella ei havaittu tilastollisesti merkitsevää yhteyttä koko aineistolla tehdyssä korrelaatiotarkastelussa.

Sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden korrelaatioiden tarkastelu ryhmittäin osoitti, että molemmilla ryhmillä prososiaalisuuden osa-alueiden yhteistyötaitojen ja empatian korrelaatio oli positiivista ja tilastollisesti merkitsevää. Myös antisosiaalisuuden osa-alueiden impulsiivisuuden ja häiritsevyyden korrelaatio oli positiivista ja tilastollisesti merkitsevää molemmilla ryhmillä. Ryhmittäistarkasteluissa ilmeni myös negatiivisia tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä. Joukkueurheilijoilla negatiivisia yhteyksiä oli yhteistyötaitojen ja impulsiivisuuden, empatian ja impulsiivisuuden, sekä empatian ja häiritsevyyden välillä. Normiryhmällä tilastollisesti merkitsevää negatiivista yhteyttä löytyi vain empatian ja häiritsevyyden väliltä. Negatiivisia, mutta ei tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä oli normiryhmällä yhteistyötaitojen ja impulsiivisuuden sekä empatian ja impulsiivisuuden välillä. Yhteistyötaitojen ja häiritsevyyden välillä negatiivinen yhteys ei ollut tilastollisesti merkitsevää kummallakaan ryhmällä.

6.2 Johtopäätökset

Joukkueurheilulle on ominaista sen sosiaalinen luonne (Eime ym. 2013; Paldi ym. 2021). Tämä sosiaalinen piirre saattaa heijastua joukkueurheilijoiden hyvinä yhteistyötaitoina, sillä Kantomaan ja kumppaneiden (2010) mukaan urheiluharrastuksissa opitaan yhteistyötaitoja. Tietoa voidaan pitää saman suuntaisena tämän tutkimuksen tulosten kanssa, sillä joukkueurheilijoilla oli hyvät yhteistyötaidot. Ei voida kuitenkaan olla varmoja, ovatko ne kehittyneet juuri urheiluharrastuksen kontekstissa. Joukkueurheilun tarjoamat sosiaaliset mahdollisuudet sekä onnistumiseen tarvittava yhdessä toimiminen saattavat tukea yhteistyötaitojen kehittymistä.

Polven (2008) mukaan lasten prososiaalinen käyttäytyminen kehittyy iän ja ajan myötä. Myös Demetriou (2018) mainitsi empatiakykyjen kehittymisestä iän sekä ajan tuoman kokemuksen myötä. Ikäjakaumaltaan 10 – 18-vuotiaiden joukkueurheilijoiden empatiakyvyt eivät kuitenkaan eronneet ikäryhmien välillä tilastollisesti merkitsevästi. Sen sijaan joukkueurheilijoiden ryhmällä (n = 56), joka koostui 10 – 12-vuotiaista (n = 21), 13 – 15-vuotiaista (n = 14) ja 16 – 18-vuotiaista (n = 17), oli paremmat empatiakyvyt kuin normiryhmällä (n = 85), joka koostui 14 – 15-vuotiaista. Ikään liittyen myöskään yhteistyötaidot eivät eronneet tässä tutkimuksessa esiintyneiden joukkueurheilijoiden ikäryhmien välillä. Näin ollen tämän tutkimuksen tulokset eivät ole täysin linjassa

prososiaalisuuden ja sen osa-alueiden yhteistyötaitojen ja empatiakykyjen kehittymisestä ajan ja iän myötä. Voidaan pohtia, ovatko yhteistyötaidot ja empatiakyvyt jo niin kehittyneitä 10 – 12 vuoden ikään mennessä, ettei tilastollisesti merkitsevää kehitystä tapahdu tässä tutkimuksessa esiintyneiden joukkueurheilijoiden ikäryhmien välillä. Toisaalta Bedard ja kumppanit (2020) kuitenkin totesivat itsearvioidun sosiaalisen kompetenssin kasvavan sen myötä, mitä pidempään urheilua harrasti. Joukkueurheilijoiden ja normiryhmän välistä eroa pohdittaessa joukkueurheilijoiden korkeampaa prososiaalisuutta voidaan mahdollisesti selittää urheiluharrastuksen ja prososiaalisen käytöksen yhteydellä (Moeijes ym. 2018; Nascimento-Junior ym. 2022). Luotettavuuden takaamiseksi tutkimus tulisi toistaa vertailemalla samaan ikäryhmään kuuluvia joukkueurheilijoita ja normiryhmää toisiinsa.

Normiryhmällä oli vähemmän impulsiivisuutta kuin joukkueurheilijolla. Voisiko joukkueurheilijoiden korkeampaa impulsiivisuutta selittää Landkammerin ja kumppaneiden (2019) mainitsema joukkueurheilun sisäinen kilpailu? Toisaalta tutkimukseen osallistuneet joukkueurheilijat harrastivat kaikki urheilua tavoitteellisesti kilpatasolla ja Graupenspergerin sekä kumppaneiden (2018) mukaan antisosiaalista käytöstä ilmenee joukkueurheilijoilla sitä enemmän mitä korkeammalla tasolla kilpaillaan. Näin ollen, voisiko joukkueurheilijoiden suurempaa impulsiivisuuden määrää selittää kilpailullisuuden yhteys antisosiaalisuuteen. Kilpaurheilun tasoon liittyy yleensä myös urheilijoiden ikä ja antisosiaalisen käyttäytymisen onkin todettu nousevan iän sekä urheilun kilpailullisuuden myötä (Graupensperger ym. 2018). Tämän tutkimuksen tulokset olivat osittain linjassa joukkueurheilijoiden antisosiaalisuuden noususta ikäryhmän ja sen mukana kilpailutason nousun myötä. Impulsiivisuuden ja häiritsevyyden nousua tapahtui 10 – 12-vuotiaiden ikäryhmästä 13 – 15-vuotiaiden ryhmään. Tilastollisesti merkitsevää eroa ja antisosiaalisuuden osa-alueiden nousua iän myötä ei tapahtunut tässä aineistossa enää 13 – 15-vuotiaiden ja 16 – 18-vuotiaiden ikäryhmien välillä. Voisiko tätä toisaalta selittää esimerkiksi murrosikä? Murrosiän biologisten muutosten todettiin olevan yhteydessä antisosiaaliseen käytökseen (Susman ym. 2007), mikä voisi mahdollisesti selittää 13 – 15-vuotiaiden ja 16 – 18-vuotiaiden ikäryhmien tulosten samankaltaisuutta. Antisosiaalisuus nousee 10 – 12-vuotiaiden ikäryhmästä 13 – 15-vuotiaiden ryhmään, muttei sen jälkeen enää jatka nousua vaan pysyy tasaisena.

Häiritsevyyttä ilmeni tilastollisesti merkitsevästi enemmän normiryhmällä kuin joukkueurheilijoilla. Joukkueurheilijoiden vähäisempää määrää häiritsevyyttä saattaa selittää heidän hyvä prososiaalisuutensa, sillä antisosiaalinen käyttäytyminen on vähäistä sosiaalisesti kyvykkäillä yksilöillä (Junttila ym. 2006), vaikka tämä ei ollut linjassa joukkueurheilijoiden

impulsiivisuuden kohdalla. Häiritsevyyden ilmenemiseen juuri tällä tavoin näissä ryhmissä on oletettavasti muitakin syitä. Voisiko joukkueurheilijoiden vähäisempää häiritsevyyttä selittää jokin ryhmän sisäinen tekijä, kuten koheesio tai turvallinen ilmapiirin, jossa jokainen saa olla oma itsensä (Hämäläinen ym. 2015; Polvi 2008)? Bruner ja kumppanit (2014) totesivat koheesio vaikuttavan mahdollisesti joukkueessa esiintyvään prososiaaliseen ja antisosiaaliseen käytökseen. Ilmapiiriin liittyen Manzano-Sánchez ja kumppanit (2021) totesivat koulun ilmapiirin kehittymisen myötä mahdollisesti prososiaalisen käyttäytymisen kasvavan ja toisaalta antisosiaalisuuden vähenevän.

Korrelaatiotarkasteluissa sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden tilastollisesti merkitsevät positiiviset yhteydet olivat koko aineistolla sekä molemmilla ryhmillä, joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä, yhteistyötaitojen ja empatian välillä sekä samoin impulsiivisuuden ja häiritsevyyden välillä. Nämä tulokset noudattivat esimerkiksi Junttilan ja kumppaneiden (2012) tutkimuksen tulosten linjaa prososiaalisuuden osa-alueiden yhteydestä sekä antisosiaalisuuden osa-alueiden yhteydestä. Negatiivisia korrelaatioita esiintyi prososiaalisuuden osa-alueiden ja antisosiaalisuuden osa-alueiden välillä sekä koko aineistossa että erikseen ryhmittäin. Koko aineistolla sekä molemmilla ryhmillä hyvät empatiakyvyt olivat yhteydessä vähempään häiritsevyyteen tai toisaalta päinvastoin heikommat empatiakyvyt olivat yhteydessä suurempaan häiritsevyyteen. Koko aineistolla sekä joukkueurheilijoilla hyvillä empatiakyvyillä oli myös yhteyttä pienempään määrään impulsiivisuutta tai päinvastoin vähäisemmillä empatiakyvyillä yhteyttä suurempaan impulsiivisuuteen. Joukkueurheilijoilla tällainen käänteinen yhteys oli myös yhteistyötaitojen ja impulsiivisuuden välillä. Koko aineistolla käänteinen korrelaatio löytyi vielä yhteistyötaitojen ja häiritsevyyden väliltä.

Näitä korrelaatiotarkasteluja tutkiessa sekä peilattaessa aiempiin tutkimuksiin ja osittain myös tämän tutkimuksen muihin tuloksiin vaikuttaisi siltä, että prososiaalisuuden kahdesta osa-alueesta hyvillä empatiakyvyillä olisi suurempi rooli antisosiaalisen käytöksen mahdollisessa vähentämisessä. Empatialla havaittiin eniten käänteisiä yhteyksiä antisosiaalisuuden osa-alueisiin. Näin ollen empatiakykyjen kehittämisellä voitaisiin mahdollisesti parantaa yksilöiden sosiaalista kompetenssia kokonaisuudessaan, sillä hyvät empatiakyvyt edistävät prososiaalista käytöstä ja ehkäisevät impulsiivista käytöstä (Ahokas ym. 2012).

Joukkueurheilijoiden hyvistä yhteistyötaitoista huolimatta heillä oli myös enemmän impulsiivisuutta kuin normiryhmällä. Yhteistyötaitojen ja impulsiivisuuden korrelaatio oli käänteistä joukkueurheilijoilla, joten hyvät yhteistyötaidot olivat yhteydessä vähäisempään

impulsiivisuuteen ja päinvastoin. Koska tässä tutkimuksessa ei selvitetty muuttujien välistä kausaliteettia, ei voida tietää, vaikuttaako korkea impulsiivisuus heikentävästi yhteistyötaitoihin vai vähentävätkö hyvät yhteistyötaidot impulsiivisuutta. Koska sekä yhteistyötaitoja että impulsiivisuutta oli joukkueurheilijoilla enemmän kuin normiryhmällä, tulisi ensisijaisesti joukkueurheilijoiden impulsiivisuutta pyrkiä vähentämään. Tämä voi olla haastavaa urheilussa usein esiintyvän kilpailullisuuden takia (Graupensperger ym. 2018).

Allen ja kumppanit (2011) pohtivat, selittäisikö joukkueurheilijoiden yhteistyötaitoja se, että joukkuelajeihin lähtökohtaisesti osallistuvat tietyn tyyppiset yksilöt. Lisäksi he pohtivat, voisiko joukkueurheilu ja siinä tarvittavat yhteistyötaidot ja kommunikointi kehittää yksilön näitä ominaisuuksia sekä käyttäytymistä. Tähän pohdintaa on aiheellista yhtyä myös tämän tutkimuksen kontekstissa. Hakeutuuko esimerkiksi tässä tutkimuksessa tutkittuihin joukkueurheililajeihin jo valmiiksi prososiaalisesti käyttäytyviä yksilöitä tai mikä on mahdollisesti joukkueurheilun prososiaalisuutta kehittävä osuus näihin yksilöihin? Toisaalta olisi syytä myös tutkia, millaista antisosiaalista käytöstä näillä yksilöillä on aloittaessaan joukkueurheilun ja kasvaako se juuri kilpailullisuuden myötä. Voisiko iän ja sen mukana nousevan kilpailullisuuden tason sijaan antisosiaalisuuden kasvua iän myötä selittääkin esimerkiksi tietty ikä, kuten murrosikä ja sen tuomat tunne-elämän vaihtelut?

6.3 Luotettavuus

Tutkimuksen pohjana olivat tutkimuseettiset peruseriaatteet, kuten luotettavuus, vapaaehtoisuus ja rehellisyys. Tutkimus toteutettiin avoimesti ja tutkittaville sekä heidän huoltajilleen kerrottiin tutkimuksesta sekä sen tarkoituksesta. (Kohonen ym. 2019.) Tutkittavat ja heidän huoltajansa olivat myös tietoisia vastauksien anonyymistä käsittelystä. Tutkimuksesta ei seurannut harmia tutkittaville (Tähtinen ym. 2020, 56).

Tutkimusaineisto kerättiin MASK-itsearviointilomakkeella, joka on kehitetty mittaamaan juuri sosiaalista kompetenssia ja sen prososiaalisuuden ja antisosiaalisuuden ulottuvuuksia. Mittari on validoitu, joten sen luotettavuutta sekä tarkoituksenmukaisuutta voidaan pitää hyvänä. (Junttila 2010.) Osa vastaajista täytti itsearviointin paperisena lomakkeena ja osa sähköisesti Webropol-järjestelmässä. Lomakkeista ja vastauksista ei voinut yksilöidä vastaajia, joten osallistujien anonyymiteetti säilyi koko tutkimuksen ajan. Tätä voidaan pitää luotettavuutta lisäävänä tekijänä (Cohen ym. 2018).

Itsearviointi oli sama sekä kaikille joukkueurheilijoille että kaikille normiryhmän vastaajille. Näin ollen vastausten vertailu keskenään on luotettavaa. Itsearviointiin perustuvan kyselyn avulla selvitettiin vastaajien käsityksiä heidän sosiaalisesta kompetenssistaan. Itsearvioinnissa saatiin selville vain vastaajan oma arvio itsestään, joten vastaukset saattavat olla osittain kaunisteltuja. Itsearvioinnin heikkoutena onkin se, että ei tiedetä, ovatko vastaajat olleet rehellisiä vastatessaan itsearviointiin. (Tuckman & Harper 2012.)

Tulosten luotettavuuteen vaikuttaa myös vastaajien käyttämä aika sekä huolellisuus itsearviointiin vastatessa (Cohen ym. 2018, 278). Epävarmaa on, kuinka huolellisesti vastaajat ovat lukeneet väittämät ja vastausvaihtoehdot. Osa joukkueurheilijoilta kerätyn aineiston vastaajista ($n = 4$) jouduttiin poistamaan, sillä epäiltiin, ettei väittämiä tai vastausvaihtoehtoja ollut luettu huolellisesti. Lisäksi normiryhmällä lomakkeiden täyttöhetkellä poissaolleet ($n = 7$) ja epäselviä vastauksia antaneet ($n = 5$) poistettiin, vaikka niihin olisi voitu käyttää esimerkiksi tilastollisten menetelmien keskiarvokorvaavuuksia. Päätös poistamisesta tehtiin, sillä vastaajan vastatessa väittämiin epäselvästi herää kysymys taas väittämiin vastaamisen huolellisuudesta.

Sosiaalista kompetenssia ei testattu tutkimuksessa muilla tavoin kuin itsearvioinnilla. Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa voidaan pohtia, ovatko vastaajat arvioineet sosiaalista kompetenssiaan realistisesti vai ylä- tai alakanttiin (Cohen ym. 2018, 337). Kyselylomakkeeseen vastattiin anonyymisti, joten itsearvioinnissa valehtelu ei hyödyttäisi ketään. Tutkimuksen luotettavuutta voisi lisätä esimerkiksi ryhmässä toimimisen havainnointi, jolloin tulos ei perustuisi pelkästään itsearviointeihin. Havainnoinnin myötä tutkittavat eivät kuitenkaan olisi enää anonyymejä, mikä voisi puolestaan vaikuttaa tuloksiin. (Cohen ym. 2018, 278.) Toisaalta Junttila ja kumppanit (2012) totesivat eri sosiaalisen kompetenssin monitahoarvioinnin lomakkeiden (itsearviointi, toveriarviointi ja opettaja-arviointi) arvioiden poikkeavan toisistaan. Näin ollen olisi perusteltua käyttää myös objektiivisiä sosiaalisen kompetenssin arvioinnin muotoja. Toisin sanoen luotettavuutta olisi voitu lisätä ottamalla sosiaalisen kompetenssin monitahoarvioinnista myös toveriarviointi- ja opettaja-arviointilomakkeet käyttöön (Kaukiainen 2005, 45; 49). Näin voitaisiin saada moniulotteisempi arvio vastaajien sosiaalisesta kompetenssista.

Tilastollisen analyysin tuloksia SPSS-ohjelmasta voidaan pitää luotettavina. Aineistolle tehtiin tarvittavat alkutarkastelut, joiden myötä voitiin valita tämän aineiston luotettavaan analysointiin sopivat testit. Alkutarkasteluissa ilmeni, etteivät kaikki summamuuttujat

noudattaneet normaalijakaumaa koko aineistossa. Lisäksi ryhmävertailuja varten tarkasteltiin summamuuttujien normaalijakaumat erikseen joukkueurheilijoiden ja normiryhmän kohdalla sekä joukkueurheilijoiden eri ikäryhmien kohdalla. Kaikki summamuuttajat eivät noudattaneet normaalijakaumaa molempien ryhmien, eli joukkueurheilijoiden ja normiryhmän osalta eikä myöskään kaikkien ikäryhmien kohdalla. Näin ollen tilastollisia analyysejä tehtäessä valittiin epäparametriset testit niiden summamuuttujien, jotka eivät noudattaneet normaalijakaumaa, analysoimiseen tutkimuskysymyksiin luotettavien vastauksien saamiseksi. Epäparametristen testien tueksi tehtiin samat analyysit myös parametrisillä testeillä. Analyysit, jotka tehtiin sekä epäparametrisillä että parametrisillä testeillä, olivat tuloksiltaan samassa linjassa ja tukivat toisiaan. Tuloksien ollessa molemmista testeistä saman suuntaiset voidaan analyysien antamia tuloksia pitää luotettavina, sillä normaalijakauman puuttuessa epäparametriset testit ovat luotettavuudeltaan parempia verrattuna parametrisiin testeihin. Toisaalta parametrisissä testeissä on parempi ”selitysvoima” kuin epäparametrisissä. (Tähtinen ym. 2020, 34.) Testeissä käytettiin summamuuttujia MASK-mittarin ohjeiden mukaisesti. Summamuuttujien käyttö on perusteltua muutenkin, sillä summamuuttujan koostuessa useammasta muuttujasta sen luotettavuus, eli reliabiliteetti paranee. Lisäksi standardoitujen testien, kuten tässä tapauksessa MASK:in, luotettavuus on yleensä korkea. (Cohen ym. 2018; Tähtinen ym. 2020.)

Tutkimuksen luotettavuuteen liittyen voidaan pohtia ryhmien kokoerojen vaikutusta tuloksiin. Tutkimuksen vastaajista 38 % oli joukkueurheilijoita ja 62 % kuului normiryhmään. Normiryhmä koostui laajemman otoksen tytöistä, joiden mahdollisesta joukkueurheilijoiden määrästä ei ole tietoa. Tutkimuksen toistaminen urheilijoiden ryhmällä sekä vertailuryhmällä, jossa ei olisi ollenkaan joukkueurheilijoita tai heidän lukumääränsä olisi tiedossa, lisäisi tutkimuksen luotettavuutta. Lisäksi joukkueurheilijoiden ryhmän ja normiryhmän iät eivät olleet yhtenäiset. Joukkueurheilijoiden ikäjakauma oli suurempi ja urheilijat olivat iältään 10 – 18-vuotiaita, kun taas vertailuryhmässä oli 14 – 15-vuotiaita. Vertailtavien ryhmien pientä kokoa ja sen mahdollista vaikutusta tulosten luotettavuuteen tulee erityisesti pohtia joukkueurheilijoiden ikäryhmien välillä toteutetuista vertailuista. Ryhmäkoot olivat pieniä ($n = 14 - 21$), jolloin tilastollisten analyysien luotettavuus saattaa heikentyä ääriarvojen takia. Myös koko tutkimusjoukko ($N = 137$) oli pienehkö. Kaikki edellä mainitut asiat ovat saattaneet vaikuttaa tutkimuksen tuloksien luotettavuuteen heikentävästi.

Tutkimuksen tuloksissa ei pyritty perusjoukon, eli joukkueurheilijoiden tyttöjen muodostelmaluistelun ja joukkuevoimistelun kontekstissa, yleistettävyyteen tai

joukkueurheillevien tyttöjen sosiaalisen kompetenssin aukottomaan kuvaukseen. Lisäksi tämä tutkimus kuvaa enemmän muodostelmaluistelua harrastavien tyttöjen sosiaalista kompetenssia, sillä joukkuevoimistelijoita osallistui tutkimukseen ainoastaan yksi joukkue. Tällä tutkimusaineistolla saadut tulokset antoivat kuitenkin mielenkiintoista tietoa joukkueurheillevien tyttöjen sosiaalisesta kompetenssista verrattuna normiryhmään. Tuloksia voidaan pitää suuntaa antavina ja ne vahvistivat aiemmista tutkimuksista saatuja tietoja esimerkiksi joukkueurheilijoilla ilmenevästä prososiaalisuudesta sekä toisaalta antisosiaalisuudesta, joka tässä tutkimuksessa ilmeni joukkueurheilijoiden impulsiivisuutena. Koska otanta tehtiin mukavuusotannalla, tutkimuksen tulos edustaa vain kyseistä tutkimusjoukkoa. Tulosta voidaan kuitenkin pitää esimerkkinä samanlaisesta joukosta. Tutkimuksen ollessa yksittäinen poikkileikkaustutkimus luotettavuutta lisäisi tutkimuksen toistaminen uudelleen. Tutkimuksen toistettavuutta edesauttaa MASK-itsearviointin ja -mittarin käyttö, jolloin toistettavuus ja tulkinta pysyvät yhdenmukaisempina. (Cohen ym. 2018.)

6.4 Jatkotutkimus

Lasten ja nuorten sosiaalisen kompetenssin kehittämisen kannalta niin koulussa kuin harrastusympäristössäkkin olisi tärkeää tutkia ja tukea prososiaalisuuden kehittymistä. Toisin sanoen, mitkä asiat tai toimintatavat kehittävät yksilön yhteistyötaitoja ja toisaalta mitkä empatiakykyä. Polvi (2008) totesikin liikunnan olevan prososiaalisuutta kehittävä ympäristö, jos sitä käytetään oikein ja tarkoituksenmukaisesti. Tämä tutkimus ja sen tulokset puoltavat lisätutkimuksen tarvetta prososiaalisuuden osa-alueille erityisesti niitä kehittävien tekijöiden näkökulmasta.

Joukkueurheilijoilla todettiin tässä tutkimuksessa olevan hyvät yhteistyötaidot ja empatiakyvyt. Jatkotutkimuksena olisi perusteltua selvittää, mitkä tekijät joukkueurheilussa saattaisivat erityisesti olla yhteydessä näiden prososiaalisten taitojen kehittymiseen. Näin mahdollisia toimintatapoja tai tekijöitä voisi soveltaa koulumaailmaan prososiaalisten taitojen kehittämiseksi koululuokissa. Sovellettavia toimintatapoja tai tekijöitä tulisi seurata koulukontekstissa ja tutkia, onko niillä kehittävä vaikutusta esimerkiksi oppilaiden yhteistyötaitojen kehittymiseen.

Joukkueurheilijoilla oli tilastollisesti merkitsevästi enemmän impulsiivisuutta kuin normiryhmällä. Landkammer ja kumppanit (2019) esittivät joukkueurheilulle tyypillisen piirteen joukkueen sisäisestä kilpailusta. Joukkueurheilijat tekevät tiiviisti yhteistyötä, mutta

kilpailevat keskenään samoista peli- tai kisapaikoista. Tämä jatkuva kilpailuasetelma voisi olla ainakin yhtenä osatekijänä joukkueurheilijoiden suuremmalle impulsiivisuudelle. Jatkotutkimuksena voisi selvittää joukkueen sisäisen kilpailun yhteyttä joukkueurheilijoiden impulsiivisuuteen. Tutkimuksen voisi myös toteuttaa jonkun ei kilpailevan joukkueen tai muun ryhmäharrastuksen, kuten partion tai kuoron kontekstissa, jotta kilpailullisuuden mahdollisia yhteyksiä antisosiaalisuuteen voitaisiin vertailla erilaisten ryhmien välillä. Joka tapauksessa kasvatustieteen ammattilaisten on hyvä pyrkiä välttämään kilpailullisuuden ja kilpailullisten asetelmien luomista myös koulukontekstissa, sillä ainakin joukkueurheilijoiden antisosiaalisuuden määrä kasvaa kilpailullisuuden kasvamisen myötä (Graupensperger ym. 2018).

Landkammerin ja kumppaneiden (2012) mainitsemaan kilpailullisuuteen liittyen olisi mielenkiintoista selvittää, onko sisäisessä kilpailussa esimerkiksi joukkuekohtaisia tai maantieteellisiin alueisiin liittyviä eroja ja miten nämä ovat mahdollisesti yhteydessä urheilijoiden sosiaaliseen kompetenssiin. Lisääkö esimerkiksi urheilijoiden määrä sisäistä kilpailullisuutta, kun yhä useampi kilpailee samasta kisa- tai pelipaikasta? Tähän liittyen, miten kilpailullisuus ja sen lisääntyminen tai väheneminen vaikuttaa sosiaalisen kompetenssin eri osa-alueisiin?

Tässä tutkimuksessa selvitettiin ainoastaan tyttöjen sosiaalista kompetenssia joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä. Mielenkiintoista olisikin toteuttaa tämä sama tutkimus joukkueurheilijoiden pojilla tai sekajoukkueilla, sillä muun muassa Graupensperger ja kumppanit (2018) mainitsivat sukupuolten välisistä eroista joukkueurheilijoilla. Heidän mukaansa naispuolisilla urheilijoilla esiintyy yleisesti esimerkiksi vähemmän antisosiaalisuutta verrattuna miespuolisiin. Tämän tutkimuksen teoriaperustaa etsittäessä huomattiin, että naispuolisia joukkueurheilijoita koskevia tutkimuksia on tarjolla vähemmän, mikä toisaalta puoltaa juuri tämän tutkimuksen tärkeyttä. Toisaalta tutkimuksen toteuttaminen samanlaisena poika- tai sekajoukkueilla olisi perusteltua keskenään vertailukelpoisempien tulosten saamiseksi, kun tutkimuksen toteutus olisi täsmälleen sama. Joukkueurheilulle onkin usein ominaista, että se koostuu ainoastaan saman sukupuolen edustajista (Carron & Eys 2012). Sekaryhmien tutkiminen voisi tuoda uutta tietoa sosiaalisen kompetenssin mahdollisesta kehittymisestä joukkueurheilussa paremmin koulukontekstiin sovellettavassa muodossa. Tässä saattaa haasteena olla sekaryhmien vähäisyys kyseen ollessa urheilujoukkueista.

Pohdittaessa tekijöitä, jotka voisivat selittää joukkueurheilijoiden hyviä yhteistyötaitoja, tulisi joukkueiden koheesiota tutkia yhteistyötaitojen kehittymisen näkökulmasta. Carron ja Eys (2012) löysivät yhteyden yhteistyötaitojen ja ryhmän kiinteyden eli koheesion väliltä. Myös Ahokas ja kumppanit (2012) totesivat hyvän koheesion edistävän jäsenten välistä yhteistyötä. Kysymys kuuluukin, esiintyvätkö joukkueurheilijoiden hyvät yhteistyötaidot ja empatiakyvyt ainoastaan tässä urheiluryhmässä vai kehittyvätkö yksilöiden yhteistyötaidot pysyvästi niin, että ne ovat hyvät ja sovellettavissa myös muilla elämän alueilla niin kuin esimerkiksi Kendellen ja Camiré (2019) tutkimuksessaan totesivat. Tähän liittyen voidaan myös pohtia, onko harrastuksissa enemmän saman mielisiä yksilöitä, jolloin yhteenkuuluvuutta sekä ystävyyttä syntyy helpommin ja sen myötä yhteistyön tekeminen sujuu. Näin ollen jäsenten välinen yhteistyön tekeminen voi olla helpompaa kuin esimerkiksi koululuokassa, jossa voi olla keskenään hyvinkin erilaisia yksilöitä ja sen myötä erilaisia mielenkiinnon kohteita.

Kokkosen, Gråsténin, Quayn ja Kokkosen (2020) koulukontekstissa toteuttamasta tutkimuksesta motivaatioilmapiirin yhteydestä sosiaaliseen kompetenssiin tulokseksi saatiin prososiaalisuuden osa-alueiden olevan yhteydessä motivaatioilmapiiriin, jossa pääasia oli yrittää parhaansa. Voisiko yksi selitys joukkueurheilijoiden hyvälle prososiaalisuudelle ollakin oikeanlainen motivaatioilmapiiri? Joukkuelajissa ei välttämättä pärjää sillä, että yksi on ylitse muiden, vaan kaikkien tulee yrittää parhaansa yhteisen onnistumisen eteen. Jatkossa voitaisiinkin tutkia, voisiko esimerkiksi ilmapiiri olla selittävä tekijä joukkueurheilijoiden hyvälle yhteistyötaidoille ja empatiakyvyille.

Sosiaaliseen kompetenssiin ja sen eri osa-alueisiin liittyen tarvitaan edelleen lisää tutkimusta. Aiheen tutkiminen eri näkökulmista ja eri konteksteissa tuo syvyyttä ja lisätietoa moniulotteisesta aiheesta. Tämä tutkimus tarjosi tietoa muodostelmaluistelun ja joukkuevoimistelun kontekstissa joukkueurheilua harrastavien tyttöjen sosiaalisesta kompetenssista verrattuna laajemman otoksen tytöistä koostuvaan normiryhmään. Tutkimuksen tulosten ja jatkotutkimusehdotusten pohjalta on perusteltua yhtyä Moeijesin ja kumppaneiden (2018) ilmaisemaan tarpeeseen tutkia urheiluharrastuksen ja prososiaalisen käytöksen yhteyttä. Lisäksi yhteistyötaitojen tutkimusta tulisi korostaa ja toteuttaa enemmän sekä urheilun että koulun konteksteissa, sillä ovathan yhteistyötaidot 2000-luvun taitoja (Koenig 2011; Pellegrino & Hilton 2012).

Lähteet

- Ahokas, M., Ferchen, M., Hankonen, N., Lautso, A. & Pyysiäinen, J. 2012. Sosiaalipsykologia (3.uud. p.). Helsinki: Sanoma Pro.
- Allen, M. S., Greenlees, I. & Jones, M. 2011. An investigation of the five-factor model of personality and coping behaviour in sport. *Journal of Sports Sciences*, 29(8), 841–850.
- Arnold, K.H. & Lindner-Müller, C. 2012. Assessment and development of social competence: introduction to the special issue. *Journal for Educational Research Online*, 4(1), 7–19.
- Bedard, C., Hanna, S. & Cairney, J. 2020. A Longitudinal Study of Sport Participation and Perceived Social Competence in Youth. *Journal of Adolescent Health*, 66(3), 352–359.
- Bessa, C., Hastie, P., Araújo, R. & Mesquita, I. 2019. What do we know about the development of personal and social skills within the sport education model: A systematic review. *Journal of Sports Science & Medicine*, 18(4), 812–829.
- Bruner, M.V., Balish, S.M., Forrest, C., Brown, S., Webber, K., Gray, E., McGuckin, M., Keats, M.R., Rehman, L. & Shields, C.A. 2017. Ties That Bond: Youth Sport as a Vehicle for Social Identity and Positive Youth Development, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 88:2, 209-214.
- Bruner, M.V., Boardley, I. D., & Côté, J. 2014. Social identity and prosocial and antisocial behavior in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(1), 56–64.
- Callow, N., Smith, M. J., Hardy, L., Arthur, C. A. & Hardy, J. 2009. Measurement of Transformational Leadership and its Relationship with Team Cohesion and Performance Level. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21(4), 395–412.
- Carron, A.V. & Eys, M. A. 2012. Group dynamics in sport (4. painos). Morgantown: Fitness Information Technology.

- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. 2018. *Research methods in education* (8. painos). London: Routledge.
- Demetriou, H. 2018. *Empathy, Emotion and Education*. London: Palgrave Macmillan.
- DiFiori, J.P., Benjamin, H. J., Brenner, J. S., Gregory, A., Jayanthi, N., Landry, G. L. & Luke, A. 2014. Overuse injuries and burnout in youth sports: a position statement from the American Medical Society for Sports Medicine. *British Journal of Sports Medicine*, 48(4), 287–288.
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J. & Payne, W. R. 2013. A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: Informing development of a conceptual model of health through sport. *The International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10(1), 98–98.
- Fernandez-Rio, J. & Casey, A. 2021. Sport education as a cooperative learning endeavour. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 26(4), 375–387.
- Findlay, L. C. & Coplan, R. J. 2008. Come out and Play: Shyness in Childhood and the Benefits of Organized Sports Participation. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 40(3), 153–161.
- Gould, D. & Carson, S. 2008. Life skills developed through sport: Current status and future directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1, 58–78.
- Graupensperger, S.A., Jensen, C. J. & Evans, M. B. 2018. A Meta-Analytic Review of Studies Using the Prosocial and Antisocial Behavior in Sport Scale: Associations Among Intergroup Moral Behaviors. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 7(2), 186–204.
- Gullotta, T.P. 2009. *A blueprint for promoting academic and social competence in after-school programs*. New York: Springer.

- Hoffman, M.L. 2000. *Empathy and Moral Development: Implications for Caring and Justice*. Cambridge u.a: Cambridge University Press.
- Hämäläinen, K., Danskanen, K. & Tuunainen, S. 2015. *Lasten ja nuorten hyvä harjoittelu* (1. p.). Lahti: VK-Kustannus.
- Junttila, N. 2010. *Social competence and loneliness during the school years - Issues in assessment, interrelations and intergenerational transmission*. Turun yliopisto.
- Junttila, N., Vauras, M., Niemi, P. M. & Laakkonen, E. 2012. *Multisource assessed social competence as a predictor for children's and adolescents' later loneliness, social anxiety, and social phobia*. *Journal for Educational Research Online*, 4(1), 73–98.
- Junttila, N., Voeten, M. J., Kaukiainen, A. & Vauras, M. M. 2006. *Multisource Assessment of Children's Social Competence*. *Educational and Psychological Measurement*, 66(5), 874–895.
- Kantomaa, M., Tammelin, T., Ebeling, H. & Taanila, A. 2010. *Liikunnan yhteys nuorten tunne-elämän ja käyttäytymisen häiriöihin, koettuun terveyteen ja koulumenestykseen*. *Liikunta & tiede*, 47(6), 30-37.
- Kaukiainen, A., Junttila, N., Kinnunen, R. & Vauras, M. 2005. *MASK – monitahoarviointi sosiaalisesta kompetenssista*. Turku: Oppimistutkimuksen keskus.
- Kauppila, R. 2005. *Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2010. *Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot*. Helsinki: WSOY.
- Kendellen, K. & Camiré, M. 2019. *Applying in life the skills learned in sport: A grounded theory*. *Psychology of Sport and Exercise*, 40, 23–32.
- Koenig, J. A. 2011. *Assessing 21st century skills: Summary of a workshop*. Washington, D.C: National Academies Press.

- Kohonen, I., Kuula, A. & Spoof, S. K. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
- Kokkonen, Gråstén, A., Quay, J. & Kokkonen, M. 2020. Contribution of motivational climates and social competence in physical education on overall physical activity: A self-determination theory approach with a creative physical education twist. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(16), 1–16.
- Konu, A. & Rimpelä, M. 2002. Well-being in schools: a conceptual model. *Health Promotion International*, 17(1), 79–87.
- Landkammer, F., Winter, K., Thiel, A. & Sassenberg, K. 2019. Team Sports Off the Field: Competing Excludes Cooperating for Individual but Not for Team Athletes. *Frontiers in Psychology*, 10, 2470–2470.
- Lane, K. L., Pierson, M. R. & Givner, C. C. 2004. Secondary Teachers' Views on Social Competence: Skills Essential for Success. *The Journal of Special Education*, 38(3), 174–186.
- Latorre-Román, P., Bueno-Cruz, M. T., Martínez-Redondo, M. & Salas-Sánchez, J. 2020. Prosocial and antisocial behaviour in school sports. *Apunts: Educación Física y Deportes*, 139, 10–18.
- Lintunen, T., Salmi, O. & Rovio, E. (2009). *Ryhmäilmiöt liikunnassa*. Helsinki: Liikuntatieteellinen seura.
- Manzano-Sánchez, D., Gómez-Mármol, A., Valero-Valenzuela, A. & Jiménez-Parra, J. F. 2021. School climate and responsibility as predictors of antisocial and prosocial behaviors and violence: A study towards self-determination theory. *Behavioral Sciences*, 11(3), 36.
- Matikka, L., Roos-Salmi, M., Arajärvi, P., Nuoramo, T. & Aaltonen, A. 2020. *Urheilupsykologian perusteet (3. painos)*. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura.

- McHale, J.P., Vinden, P. G., Bush, L., Richer, D., Shaw, D. & Smith, B. 2005. Patterns of personal and social adjustment among sport-involved and noninvolved urban middle-school children. *Sociology of Sport Journal*, 22(2), 119–136.
- Merrell, K.W. 1993. Using Behavior Rating Scales to Assess Social Skills and Antisocial Behavior in School Settings: Development of the School Social Behavior Scales. *School Psychology Review*, 22(1), 115–133.
- Moeijes, J., van Busschbach, J. T., Bosscher, R. J. & Twisk, J. W. R. 2018. Sports participation and psychosocial health: A longitudinal observational study in children. *BMC Public Health*, 18(1), 702–702.
- Nascimento Junior, J.R.A., Freire, G.L.M., Moraes, J.F.V.N., Fortes, L.S., Oliveira, D.V. & Cronin, L.D. 2022. Does life skills development within sport predict the social behaviours and sports values of youth futsal players? *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20(3), 981–995.
- Odgers, C.L., Caspi, A., Russell, M. A., Sampson, R. J., Arseneault, L. & Moffitt, T. E. 2012. Supportive parenting mediates neighborhood socioeconomic disparities in children's antisocial behavior from ages 5 to 12. *Development and Psychopathology*, 24(3), 705–721.
- Odgers, C.L., Moffitt, T. E., Broadbent, J. M., Dickson, N., Hancox, R. J., Harrington, H., Poulton, R., Sears, M. R., Thomson, W. M. & Caspi, A. 2008. Female and male antisocial trajectories: From childhood origins to adult outcomes. *Development and Psychopathology*, 20(2), 673–716.
- O'Neil, H.F. 1992. *Measurement of Workforce Readiness: Review of Theoretical Frameworks*.
- Paldi, Y., Moran, D. S., Baron-Epel, O., Bord, S., Benartzi, E. & Tesler, R. 2021. Social capital as a mediator in the link between women's participation in team sports and

- health-related outcomes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(17), 9331.
- Pedersen, S. & Seidman, E. 2004. Team Sports Achievement and Self-Esteem Development Among Urban Adolescent Girls. *Psychology of Women Quarterly*, 28(4), 412–422.
- Pellegrino, J.W. & Hilton M. L. 2012. *Education for life and work: Developing transferable knowledge and skills in the 21st century*. Washington, District of Columbia: National Academies Press.
- Polvi, S. 2008. *Toimitaan yhdessä: prososiaalisuuden edistäminen osana liikuntakasvatusta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto liikuntatieteiden laitos.
- Polvi, S. & Telama, R. 2000. The Use of Cooperative Learning as a Social Enhancer in Physical Education. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 44(1), 105–115.
- Rober, E.A. 2013. *Gender relations in sport*. Rotterdam: Sense Publishers.
- Semrud-Clikeman, M. 2007. *Social Competence in Children*. Boston, MA: Springer Science Business Media, LLC.
- Su, J., Wu, Z. & Su, Y. 2018. Physical Exercise Predicts Social Competence and General Well-Being in Chinese Children 10 to 15 Years Old: a Preliminary Study. *Child Indicators Research*, 11(6), 1935–1949.
- Susman, E.J., Dockray, S., Schiefelbein, V. L., Herwehe, S., Heaton, J. A. & Dorn, L. D. 2007. Morningness/Eveningness, Morning-to-Afternoon Cortisol Ratio, and Antisocial Behavior Problems During Puberty. *Developmental Psychology*, 43(4), 811–822.
- Tieskens, J.M., Buil, J. M., Koot, S., Krabbendam, L. & van Lier, P. A. 2018. Elementary school children's associations of antisocial behaviour with risk-taking across 7–11 years. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 59(10), 1052–1060.

Tuckman, B. & Harper, B. 2012. *Conducting educational research* (6. painos). Lanham, Md: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. 2020. *Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita*. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos.

Wikman, C., Mara, W.A. & Ferrer-Wreder, L.A. 2022. Self-Concept, Prosocial School Behaviors, Well-Being, and Academic Skills in Elementary School Students: A Whole-Child Perspective. *Education Sciences*, 12(5), 298.

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei!

Opiskelen luokanopettajaksi Turun yliopistossa ja tutkin pro-gradussani joukkueurheilun ja yhteistyötaitojen yhteyttä. Tarkoitukseni on selvittää muun muassa, onko joukkueurheilijoilla keskimäärin paremmat yhteistyötaidot. Tutkimusaineistoa käytetään ainoastaan pro-graduani varten ja aineisto hävitetään kolmen vuoden kuluttua. Tutkimus ja sen tulokset eivät vaikuta joukkueiden toimintaan eikä yksilöihin millään tavalla.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja **itsearviointit täytetään anonymisti**. Vastaajan henkilöllisyys ei ole millään tavalla yksilöitävissä myöskään tulosten raportoinnista. **Itsearviointi suoritetaan harjoitusten yhteydessä** ja vastaamiseen kuluu aikaa noin **5 minuuttia**. ”Kyselynä” toimii itsearviointi sosiaalisista taidoista (MASK – monitahoarviointi sosiaalisesta kompetenssista). Itsearviointi löytyy liitteenä, jos haluat huoltajana tarkastella kysymyksiä.

Luvan tutkimukseen osallistumisesta pääset antamaan tämän linkin kautta:

<https://link.webpolsurveys.com/S/B22C0125124E29F2>

Jos teille tulee mitä tahansa kysyttävää tutkimukseen liittyen, olethan yhteydessä!

Liitteenä myös tietosuojailmoitus.

Eveliina Savimäki

044-5281296

eksavi@utu.fi

Liite 2. Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

1 (2)

EU:n yleinen tietosuoja-asetus,
artiklat 13 ja 14

1. Rekisterin nimi	Pro gradu -tutkielma: Sosiaalinen kompetenssi joukkueurheilulla tytöillä.
2. Rekisterinpitäjä	Eveliina Savimäki
3. Vastuuhenkilön yhteystiedot	044 5281296 eksavi@utu.fi
4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot	044 5281296 eksavi@utu.fi
5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	<p>Tutkimuksen aineisto kerätään Turun yliopistoon tehtävää pro gradu -tutkielmaa varten vuosien 2021-2022 aikana. Tutkimuksessa kerätään anonyymisti täytettävien itsearviointien avulla tietoa vastaajien sosiaalisesta kompetenssista.</p> <p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena</p> <p>☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)</p> <p>☐ ☐</p>
6. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	<p>Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja:</p> <p>Vastaajista kerätään ainoastaan tieto iästä ikähaarukan avulla. Toisin sanoen onko vastaaja 10 - 12-vuotias, 13 - 15-vuotias vai 16 - 18-vuotias.</p>

7. Tiedot tietojen siir- rosta kolmansiin mai- hin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ul- kopuolelle.
8. Henkilötietojen säilyt- tämisäika tai sen määrittämisen kritee- rit	Tutkimusaineisto hävitetään kolmen vuoden kuluttua ai- neiston keräämisen aloittamisesta Toisin sanoen tietoja säilytetään enintään 13.12.2024 asti, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvallisesti.
9. Rekisteröidyn oikeu- det	Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää tai vaikeuttaa käsitte- lyä. Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.
10. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu	Tutkittavat antavat tutkimuskäyttöön tiedon ikähaarukasta, jo- hon kuuluvat vastatessaan itsearviointiin.
11. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassa- olosta	Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloin- nin tekemiseen.

Liite 3. Kaikki summamuuttujat sekä niitä kuvailevia tietoja erikseen joukkueurheilijoilla ja normiryhmällä

Summamuuttuja	Ryhmä		
yhteistyötaidot	joukkueurheilijat	ka	10,73
		md	10,93
		kh	1,42
		min	5,92
		max	12,88
		vinous	-0,80
		huiipukkuus	1,27
		normiryhmä	ka
	md	9,66	
	kh	1,29	
	min	5,69	
	max	12,88	
	vinous	-0,37	
	huiipukkuus	1,66	
	empatia	joukkueurheilijat	ka
md			7,04
kh			0,75
min			4,06
max			7,04
vinous			-1,18
huiipukkuus			0,76
normiryhmä			ka
md		5,35	
kh		0,71	
min		4,13	
max		7,04	
vinous		0,30	
huiipukkuus		-0,88	
impulsiivisuus		joukkueurheilijat	ka
	md		4,46
	kh		1,44
	min		2,23
	max		8,19
	vinous		0,34
	huiipukkuus		-0,15
	normiryhmä		ka
	md	4,30	
	kh	0,91	
	min	2,23	
	max	6,77	
	vinous	0,19	
	huiipukkuus	0,17	

häiritsevyys	joukkueurheilijat	ka	3,76
		md	3,82
		kh	0,96
		min	2,65
		max	5,87
		vinous	0,47
		huipukkuus	-0,89
		normiryhmä	ka
	md	4,54	
	kh	1,15	
	min	2,65	
	max	9,25	
	vinous	1,02	
	huipukkuus	2,85	
	prososiaalisuus	joukkueurheilijat	ka
md			17,40
kh			1,95
min			11,20
max			19,92
vinous			-0,95
huipukkuus			0,79
normiryhmä			ka
md		15,54	
kh		1,79	
min		9,82	
max		19,92	
vinous		0,06	
huipukkuus		0,92	
antisosiaalisuus		joukkueurheilijat	ka
	md		8,41
	kh		2,22
	min		4,88
	max		13,30
	vinous		0,31
	huipukkuus		-0,73
	normiryhmä		ka
	md	8,27	
	kh	1,74	
	min	4,88	
	max	14,48	
	vinous	0,68	
	huipukkuus	0,92	

Liite 4. Sosiaalisen kompetenssin osa-alueiden summamuuttujien vinoudet ja huipukkuudet ikäryhmittäin joukkueurheilijoilla

Summamuuttuja	Ikäryhmä		
yhteistyö	10-12-vuotiaat	vinous	-0,98
		huipukkuus	0,95
	13-15-vuotiaat	vinous	-0,08
		huipukkuus	-1,46
	16-18-vuotiaat	vinous	-0,26
		huipukkuus	1,79
empatia	10-12-vuotiaat	vinous	-1,31
		huipukkuus	1,15
	13-15-vuotiaat	vinous	-0,89
		huipukkuus	-0,52
	16-18-vuotiaat	vinous	-0,87
		huipukkuus	-0,15
impulsiivisuus	10-12-vuotiaat	vinous	1,25
		huipukkuus	1,94
	13-15-vuotiaat	vinous	-0,84
		huipukkuus	2,24
	16-18-vuotiaat	vinous	0,25
		huipukkuus	-0,40
häiritsevyys	10-12-vuotiaat	vinous	1,49
		huipukkuus	1,71
	13-15-vuotiaat	vinous	-0,23
		huipukkuus	-0,59
	16-18-vuotiaat	vinous	0,35
		huipukkuus	-0,67